

ВИЛЕНСКИЙ ВѢСТНИКЪ

KURYER WILEŃSKI

ОФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА.

GAZETA URZĘDOWA.

„ВИЛЕНСКИЙ ВѢСТНИКЪ“ вых.одит по ВТОРНИКАМЪ и ПЯТНИЦАМЪ.

„KURYER WILEŃSKI“ wychodzi co WTOREK i PIĄTEK.

УСЛОВІЯ ПОДПИСКИ:

Цена за годъ	10 р.
„ „ съ пересылкою	12 „
„ за ПОЛЪ года	5 „
„ „ съ пересылкою	6 „
„ на ЧЕТВЕРТЬ года	2 „ 50 к.
„ „ съ пересылкою	3 „
„ за 1 мѣсяць	1 „

WARUNKI PRZEDPŁATY.

Cena roczna	rs. 10
„ „ z przesyłką	12
„ półroczna	5
„ „ z przesyłką	6
„ kwartalna	2 k. 50.
„ „ z przesyłką	3
„ miesięczna	1

За объявленія платятся за строку 17 к. сеп.

Za ogłoszenia płać się na każdy wiersz druku po kop. 17.

Контора редакціи въ Вильнѣ, на Дворцовой улицѣ, въ Гимназіальномъ домѣ.

Biuro redakcji w Wilnie, przy ulicy Biskupiej (Dworsowej), w murach po-unwersyteckich.

СОДЕРЖАНІЕ:

TREŚĆ.

Внутреннія вѣсти: Архипастырское посланіе.— Назначеніе.— Прибавленіе къ общему положенію о крестьянахъ.— Мѣстное положеніе о повсемѣльномъ устройствѣ крестьянъ, водворенныхъ на помѣщичьихъ земляхъ, въ губерніяхъ: Виленской, Гродненской, Ковенской, Минской и части Витебской.

Иностранная вѣсти: Общее обзоріе.— Италия.— Франція.— Англія.— Австрія.— Пруссія.— Телеграфныя депеши.

Литература: О Виленскомъ клубѣ.— Обѣдъ г. Гаушановскому.— Обзоріи: мѣстное и земледѣльческое.— Выдержки изъ газетъ и журналовъ.— Письма: отъ Сырокомли, изъ Кенигсберга.— Сѣнь.— Текущія вѣсти.— Виленскій дневникъ.— Объявленія.

Wiadomości krajowe: List arcy-pasterski.— Mianowania.— Dodatek do ustawy ogólnej o włościanach.— Miejszcowa ustawa o terytorjalnym urzędzeniu włościan osiadłych na obywatelskich ziemiach w guberniach: Wileńskiej, Grodzieńskiej, Kowieńskiej, Mińskiej i części Witebskiej.

Wiadomości zagraniczne: Pogład ogólny.— Włochy.— Francja.— Anglja.— Austria.— Prusy.— Depesze telegraficzne.

Dział literacki: O klubie Wileńskim.— Obiad dla p. Hluszanowskiego.— Przegląd miejscowy rolniczy i pism czasowych.— Listy: od Syrokomli, z Królewca.— Rozmaitości.— Wiadomości bieżące.— Dziennik Wileński.— Ogłoszenia.

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

С. Петербургъ, 17 марта.

ВЕНЦЕСЛАВЪ ЖИЛИНСКІЙ

волею БОЖІЕЮ и милостию СВ. АПОСТОЛЬСКОЙ СТОЛИЦЫ
АРХІЕПИСКОПЪ МОГИЛЕВСКІЙ,
МИТРОПОЛИТЪ ВСѢХЪ РИМСКО-КАТОЛИЧЕСКИХЪ
ЦЕРКВЕЙ ВЪ ИМПЕРІИ.

Нашему любезному во Христе люду Римско-Католическаго исповѣданія нашей Архіепископѣи.
Привѣтъ и Архипастырское благословеніе! *)

День девятнадцатаго февраля останется памятнымъ навсегда; ибо въ этотъ день, во всерадостнѣйшую годовщину вступленія на престолъ Всемилолюбившаго ГОСУДАРЯ нашего АЛЕКСАНДРА II, — Августѣйшій Монархъ благоволилъ подписать Высочайшій Манифестъ, объявленный уже вамъ установленнымъ порядкомъ.

И такъ нѣтъ болѣе крѣпостныхъ душъ! Отнынѣ вы стали сельскими обывателями, земледѣльцами, удостоены правъ гражданства, какъ въ отношеніи вашей личности, такъ и вашей собственности. Въ Манифестѣ начертаны и опредѣлены будущія Ваши соотношенія къ владѣльцамъ земель, на которыхъ живете, независимо отъ обязанностей и долга вѣрно поданныхъ къ краю и Престолу. Радуйтесь же и веселитесь! А на дѣлѣ докажете вашу должную любовь къ Всемилолюбившему ГОСУДАРИЮ, даровавшему для вашего счастья эти права, во имя отеческой заботливости къ благу, вѣреннаго ЕГО скипетру, народа, и къ помѣщикамъ, кои сами заботились объ улучшеніи вашей участи, и содѣйствовали на безъприцененія жертвѣ къ обществу благоуханнѣйшихъ преднамѣреній АВГУСТѢЙШАГО МОНАРХА.

Эта великая перемена въ вашемъ бытѣ не можетъ быть произведена вдругъ; нельзя ввести ее сразу. Она совершится постепенно и исполнится безъ нарушенія порядка, пребудете только вѣрными вашимъ обязанностямъ. Мы убѣждены, что озаренные святою вѣрою, которая воспрещаетъ даже пожеланіе чужой собственности, вы будете считать долгомъ совѣсти исполненіе повинностей, въ вознагражденіе

за выгоды, извлекаемая изъ земель, которыя предоставлять владѣльцы въ ваше пользованіе — пока справедливымъ и законнымъ путемъ не приобретете ихъ въ свою собственность. Любите трудъ, любите бережливость, а главное, живите честно въ страхѣ Божіемъ, отдавая каждому что его, — кому подать — подать; кому честь — честь; кому страхъ — страхъ (Римъ XIII), а благосостояніе не только земное возрастетъ съ каждымъ днемъ, но и вѣчное — будетъ непременнымъ вашимъ утѣломъ.

Достойные помѣщичи! Вы, которые къ истинной вашей чести, и руководимые христіанскою любовью, первые подали мысль объ улучшеніи судьбы вашихъ крестьянъ, не лишайте и впредь ихъ своихъ попеченій! Употребите всѣ ваши силы къ установленію и упроченію того благосостоянія, которымъ по собственному же вашему побужденію, вы пожелали надѣлать ихъ. Отказавшись добровольно отъ потомственнаго права на ихъ личность, вы положили прочное начало и первый краеугольный камень этому благосостоянію. То близкие, то братья ваши во Христе. Пусть нынѣ, входя съ вами въ новыя соотношенія, они встрѣтятъ въ васъ доброжелательство, помощь и совѣтъ, а благословеніе Божіе, навѣрно, увѣнчаетъ преднамѣренія и наградитъ щедро ваше великодушное подвижъ.

Настоящее наше архипастырское посланіе — священники прочтутъ народу съ кафедръ, въ первый же праздникъ по полученіи. Сверхъ того мы обязываемъ ихъ строго, какъ ближайшихъ Пастырей и руководителей, не только напоминать часто и внушать эти истинны люду, вѣренному ихъ попеченію, но даже если бы, чего впрочемъ и не предполагаемъ, обнаружилась такая либо недоразумѣнія, а тѣмъ болѣе, доведенныя до безпорядковъ, содѣйствовали къ успокоенію умовъ духовнымъ словомъ, внушая повиновеніе каждой власти и должную подчиненность владѣльцамъ земли, на которой живутъ.

„Милость Господа нашего Исуса Христа да будетъ съ вами на вѣки.“

Дано въ С.-Петербургѣ 1861 года марта д.

ВЕНЦЕСЛАВЪ архіепископъ.

*) Бухгалтеръ Виленской казенной палаты коллежскій ассесоръ Флорковский опредѣленъ сое платою 10 марта чиновникомъ особымъ порученій ея.

*) Чиновникъ, особымъ порученіемъ Виленской казенной палаты коллежскій ассесоръ Вакаръ уволенъ сое платою 10 марта отъ службы по его прошенію, за болѣзнію.

ВІАДОМОСТІ КРАЈОВЕ.

St. Petersburg, 17 marca.

ВАЦЛАВЪ ЖЫЛИНСКІЙ

Z MIŁOSIĘRZDZIA BOŻEGO I ŁASKI S. STOLICY APOSTOLSKIEJ
ARCYBISKUP MOHYŁOWSKI
METROPOLITA WSZECH RZYMSKO-KATOLICKICH
KOŚCIOŁÓW W IMPERYUM.

Nam w Chrystusie miłemu Ludowi Rzymsko-Katolickiego wyznania Archidiecezji Naszej
Zdrowie i Arcypasterskie błogosławieństwo!

Діень дзiewiętnasty лутего в потомне вѣки памятнымъ zostanie, бо в тен діень дорочный вступленія на tron Najmiłosiwszego CESARZA Naszego ALEKSANDRA II, Najjaśniejszy Monarcha podpisać raczył, dotyczący was Manifest, obwieśczoney wam właściwą koleją.

Жуѣ нема nadal душъ дзiedzicznych. Отадъ вы jesteście ludem wiejskim, rolnikami, zaszczyconemi prawem obywatelstwa pod względem waszej osobistości i waszego mienia. Tam skreślone i oznaczone stosunki, jakie отадъ łączącъ was będą z właścicielami ziemi, na której mieszkaćcie, niezależnie od obowiązków i powinności wiernych poddanych względem kraju i Tronu. Cieszyć się i radujcie się, a winną wdzięczność okazaćcie w czynie i Najjaśniejszemu CESARZOWI, który w ojcowskiej troskliwości o dobro ludu swemu berłu podległego, ku uszczęśliwieniu waszemu, tę prawa darował, — i dźiedzicom, którzy o polepszeniu waszej doli sami myśl pierwszą powziąwszy, do dokonania tego zamiaru Najlepszego MONARCHY, nie bez ofiar ze swej strony się przyczynili. Та wielka zmiana w bycie waszym nie może się stać nagle, ani też od razu może być zaprowadzona; stopniowo się она wykona i bez naruszenia porządku przyjdzie do skutku; starajcie się tylko ze swej strony dopełnić wiernie obowiązków waszych. — Pewni jesteśmy, że oświeceni wiarą s. która broni nawet pożądanія cudzej własności, na sumieniu poczuwać się będziecie do obowiązku wysługiwanія się za korzyści, jakie ciągniecie z ziemi, do użytkowania wam przez właścicieli udzielonej, аз nim do jej własności, drogą szluszego i prawnego nabytku nie przy-

dziecie. Zamińujcie pracę, pokochajcie oszczędność, nade wszystko zaś życie pocziwie w боjaźни Bożej, oddającъ każdemu co się komu należy, komu podatek, podatek, komu cześć cześć, komu боjaźнъ боjaźнъ (Rzym XIII) а pomysłność i doczesna z każdymъ dniem pomnażać się i wzrastać będzie i wieczna kiedyś spotka niechybnie.

Przeżacni obywatele! co ku waszej prawdziwej chlubie, wiedzeni miłością chrześcijańską, pierwsi powieście myśl ulepszenia losu waszych włościan, nie pozabawiajcie ich i nadal swej opieki, ale całemi siłami przyżycie się do ustalenia i ugruntowania tej pomyślności, którą dla nich zgotować, z własnego natchnienia, zapragnęliście i której trwała już posadę i węgielną kamień, rzekającъ się добровольно дзiedzicznego права do ich osób, položyliście. To bliźni i bracia wasi w Chrystusie. Niech obecnie w związku waszych nowych stosunków z niemi, doznają z waszej strony szczerzej życzliwości, pomocy i rady, а błogosławieństwo Boskie pewno to dzieło uwienczy i za czyn wasz wspaniały sowicie nagrodzić raczy.

Niniejszy list nasz Arcy-pasterski kapłani ogłoszą ludowi z ambon w pierwszym po otrzymaniu dniu świątecznym, których obok tego, jako najbliższych Pasterzy i Przewodników, najmocniej zobowiązujemy, а żeby nie tylko cześć o tych prawach ludowi swej pieczy powierzonemu przypominali i go w nich utwierdzali, lecz jeśli by, czego nie możemy przypuszczać, objawiły się jakie niezadowolenia, тѣмъ bardziej аз do niesforności posuwane, żeby starali się nauką duchowną na uspokojenie umysłów wpływać, skłaniającъ do posłuszeństwa wszelkiej władzy i uległości dźiedzicom ziemi, na której mieszkaćcie, należęć.

„Łaska Pana naszego Jezusa Chrystusa niech z wami wszystkimi będzie zawsze.“

Dano w St. Petersburgu 1861 roku marca dnia.

WACŁAW Arcy-Biskup.

— Mianowany został d. 10 marca Buchhalter Wileńskiej izby skarbowej kolejalny assesor Florowski urzędnikiem dla szczególnychъ poleceń tejże izby.

— Urzednik dla szczególnychъ poleceń izby skarbowej Wileńskiej kolejalny assesor Wakar uwolniony d. 10 marca od służby, na własną prośbę z powodu choroby.

Dodatek do art. 32 Ogólnej Ustawy o włościanach, którzy wyszli z poddańczej zależności.

Na oryginalne Własną JEGO CESARSKIEJ MOŚCI ręką napisano:

„Ma być według tego.“

St.-Petersburg, 19-go lutego 1861 roku.

PRAWIDŁA DLA WIECZYSTEGO PRZYZNANIA WŁOŚCIANOM NIERUCHOMYCH MAJĘTNOŚCI, NABYTECH PRZEZ NICH W UPRZEDNIM CZASIE NA IMIĘ SWOICH OBYWATELI.

1) Jeżeli obywatel nie zgodzi się wydać włościanom właściwychъ zapisówъ na majątności, nabytechъ przez nich na imię swychъ obywateli, włościanie, nie opuszczającъ dзiesięć-letniej давности od czasu nabycia nieruchomości, mogą donosić o тѣмъ Pośrednikowi Pojednawczemu, dla rozporządzeń, на zasadzie następującychъ artykułówъ:

2) Jeżeli włościanie doniosą Pośrednikowi Pojednawczemu o należącъ do nich, nabytej przez nichъ za własne pieniądze, chociaż на imię obywatela, nieruchomości, то Pośrednikъ Pojednawczy obowiązany jestъ zapytać о to właściciela, i jeśli potrzeba, зажадаć piśmiennęj w тѣj rzeczy odezwy. Jeśli w тѣj odezwie albo w liście nadawczymъ, właściciel bezwarunkowo uznaje prawo włościan на тѣ majątność, то Pośrednikъ Pojednawczy utwierdza ją we władaniu włościan i wydaje im kopję ze swego w tymъ względzie postanowienia. Ziemia uznana на тѣj zasadzie własnością włościan, nie włącza się w skład wydziału gromadzkiego i nie obciąża się żadną powinnością на korzyść obywatela.

3) Jeżeli ze strony obywatela zrobione będą jakiekolwiekъ zarzuty przeciwъ doniesieniu włościan, то Pośrednikъ Pojednawczy powinienъ przedewszystkiemъ usłować zakończyć тѣ sprawę ugodliwie i w razie zgodzenia się stronъ obu, sporządza о тѣмъ osobny protokół. Kiedy obywatel uzna prawa włościan на тѣ majątność, Pośrednikъ Pojednawczy sporządźszy о тѣмъ protokół, wydaje zeń włościanomъ kopję, на mocy poprzedzającego 2-go artykułu.

Приложение къ ст. 32 Общаго Положенія о крестьянахъ, вышедшихъ изъ крѣпостной зависимости.

На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано:

„Быть по сему.“

Въ Санктпетербургѣ.

19-го Февраля 1861 года.

ПРАВИЛА ОБЪ УКРѢПДЕНІИ ЗА КРЕСТЬЯНАМИ НЕДВИЖИМЫХЪ ИМУЩЕСТВЪ, ПРИОБРЕТЕННЫХЪ ИМИ ВЪ ПРЕЖНЕЕ ВРЕМЯ НА ИМЯ ИХЪ ПОМѢЩИКОВЪ.

1) Буде помѣщикъ не согласится выдать крестьянамъ надлежащія данныя на имущества, приобретенныя ими на имя ихъ помѣщиковъ, крестьяне могутъ заявлять о томъ, не пропуская десятилѣтней давности со времени приобретения недвижимаго имущества, Мировому Посреднику, для распоряженія, на основаніи нижеслѣдующихъ статей:

2) Если Мировому Посреднику будетъ заявлено крестьянами о принадлежности имъ недвижимаго имущества, приобретеннаго ими на собственныя деньги, хотя и на имя помѣщика, то Мировой Посредникъ обязанъ спросить о томъ владѣльца, и, когда нужно, потребовать его письменнаго по тому предмету отзыва. Буде въ семь отмытъ или въ уставной грамотѣ владѣлецъ безусловно признаетъ право крестьянъ на сіе имущество, то Мировой Посредникъ утверждаетъ оное за крестьянами, и выдаетъ имъ копию съ своего о томъ постановленія. Земля, признанная на семь основаніи собственности крестьянъ, не включается въ составъ мірскаго надѣла и не облагается никакимъ въ пользу помѣщика повинностью.

3) Если со стороны помѣщика представлены будутъ какія либо возраженія противъ заявленія крестьянами, то Мировой Посредникъ обязанъ стараться, прежде всего, окончить сіе дѣло миролюбиво и, въ случаѣ согласія обѣихъ сторонъ, составлять о томъ особый протоколъ. Когда помѣщикъ признаетъ право крестьянъ на то имущество, Мировой Посредникъ, составивъ о томъ протоколъ, выдаетъ крестьянамъ копию съ оного, на основаніи предшедшей 2-й статьи.

4) Буде такого соглашения не последует, то Мировой Посредник составляет протокол об отзывках, объяснениях и вообще о доказательствах, представленных ему помещиком и крестьянами. В заключении протокола он объясняет, были ли, и какие именно, представленные крестьянами письменные доказательства, и вносит сей протокол на рассмотрение Уездного Мирowego Съезда.

5) Мировой Съезд, равным образом, старается, прежде всего, привести спорящих к взаимному соглашению и, в случае примирения их, поступает по правилам, в ст. 3-й постановленным; когда жь соглашения не последует, то он составляет особый о том протокол, на основании правил, в ст. 4-й постановленных, и представляет оный Губернскому по крестьянским делам Присутствию.

6) Губернское Присутствие, для разрешения дела сего рода, приглашает в свое заседание Председателя местной Гражданской Палаты, или равного ей по судебному месту, и Советного Судью, и в семь соединенном присутствии постановляет, в качестве высшего Советного Суда, окончательное по делу решение.

7) При суждении сего рода дел, как Мировой Посредник, так и Мировой Съезд и Губернское Присутствие, обязаны принимать в уважение только доказательства письменныя, как то: кои принимаются Судами на основании правил гражданского судопроизводства по делам тяжбыным, так и домашня, не подлежащая в подлинности своей никакому спору и сомнению, бумаги.

8) Когда право собственности крестьян на имущество такого рода будет признано и утверждено Губернским Присутствием, действующим в качестве высшего Советного Суда, Уездный Суд, по предъявлении оному полученной крестьянином или крестьянами копии с решения дела, немедленно выдает им на означенное имущество даную, на гербовой бумаге низшаго достоинства, без взимания пошлины.

9) Заложенное имущество, признанное, на основании предшедших статей, собственностью крестьянина или крестьян, не освобождается от залога, и имущество, проданное с публичного торга или перепроданное в другие руки, остается у последнего покупателя, но крестьянам предоставляется, в сих случаях, отыскивать судебным порядком повременные или от того убитки, с помещика, на имя которого было приобретено имущество, или же с его наследников.

Подписал: Председательствующий Государственного Совета Графъ Д. Влудовъ.

На подлинномъ Собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою написано:

„Быть по сему.“

Въ Санктпетербургѣ.
19-го Февраля 1861 года.

МѢСТНОЕ ПОЛОЖЕНИЕ

О ПОЗЕМЕЛЬНОМЪ УСТРОЙСТВѢ КРЕСТЬЯНЪ, ВОДВОРЕННЫХЪ НА ПОМѢЩИЧЬИХЪ ЗЕМЛЯХЪ, ВЪ ГУБЕРНІЯХЪ:

ВИЛЕНСКОЙ, ГРОДИНСКОЙ, ГОВЕНСКОЙ, МИНСКОЙ И ЧАСТИ ВИТЕБСКОЙ.

1. Настоящимъ Положениемъ определяется поземельное устройство вышедшихъ изъ крепостной зависимости (времъ-обязанныхъ) крестьянъ въ губерніяхъ: Виленской, Гродненской, Говенской и Минской, и въ уездахъ: Динабургскомъ, Дризенскомъ, Люцинскомъ и Рѣжскомъ, Витебской губерніи.

2. На основании правилъ, въ семъ Положеніи изложенныхъ, составляются уставныя грамоты, въ которыхъ определяется постоянныя поземельныя отношенія между каждымъ помещикомъ и водворенными на его землѣ временно-обязанными крестьянами. Порядокъ составленія уставныхъ грамотъ определяется въ Правилахъ о приведеніи въ дѣйствіе Положенія о крестьянахъ, вышедшихъ изъ крепостной зависимости. Предметы, входящія въ уставныя грамоты, указаны въ особомъ приложеніи къ этой статьѣ.

РАЗДѢЛЪ ПЕРВЫЙ.

О НАДѢЛѢ И ПОЛЬЗОВАНІИ КРЕСТЬЯНЪ ЗЕМЛЕЮ И ДРУГИМИ УГОДЬЯМИ.

ГЛАВА ПЕРВАЯ.

О НАДѢЛѢ ЗЕМЛЕЮ И ДРУГИМИ УГОДЬЯМИ.

ОТДѢЛЕНІЕ ПЕРВОЕ.

Общая правила.

3. Съ обнародованіемъ настоящаго Положенія, остаются въ постоянномъ пользованіи временно-обязанныхъ крестьянъ, за установленныя, на основаніи сего Положенія, повинности, в пользу владѣльцевъ, все тѣ усадебныя и полевая земли и угодыя, коими крестьяне пользовались до утверженія настоящаго Положенія, за исключеніемъ лишь случаевъ, указанныхъ въ нижеслѣдующихъ трехъ статьяхъ.

4. Не включаются въ составъ крестьянскаго надѣла тѣ угодыя: пахатныя и сенокосныя, которыя пахали или убирались крестьянами изъ части произведенія, или которыя владѣлецъ отдавалъ крестьянамъ временно, сверхъ постояннаго ихъ надѣла, за плату деньгами или произведеніями.

Примѣчаніе. Относительно повинностей крестьянъ, водворенныхъ въ одесельныхъ (и подобныхъ имъ застѣнкахъ), выдѣленныхъ изъ земель, состоящихъ въ непосредственномъ владѣніи помещичьего хозяйства, а также относительно выкупа сими крестьянами усадебной осѣлости, будутъ изданы особыя дополнителныя правила.

5. Равнымъ образомъ, тѣ помещики губерній Виленской, Гродненской, Говенской и Минской, которые, послѣ введенія инвентарныхъ правилъ, при переводѣ крестьянъ на оброкъ, отдали имъ, сверхъ инвентарнаго надѣла, въ оброчное пользованіе все во фольварковья земли, или часть оныхъ, имѣютъ право, по надлежавшемъ удостовѣреніи въ томъ мѣстнаго Мироваго Посредника и съ разрѣшенія Губернскаго по крестьянскимъ деламъ Присутствія, обратить эти фольварковья земли въ свое непосредственное распоряженіе.

6. Если бы, за оставленіемъ въ пользованіи крестьянъ всего имѣннаго надѣла (кроме земель, указанныхъ въ ст. 4 и 5-й), остался, въ непосредственномъ распоряженіи помещика, менѣе одной трети общаго количества принадлежавшихъ ему угодій, то помещикъ имѣетъ право удержать въ своемъ непосредственномъ распоряженіи до одной трети общей совокупности удобныхъ земель.

Примѣчаніе 1-е. Въ этомъ случаѣ, для исчисленія общей совокупности удобныхъ земель, принимаются все принадлежащія помещику угодыя (со включеніемъ и дѣсовъ), какъ въ томъ селеніи, въ которомъ производится отрѣзка отъ крестьянъ земли, такъ и въ другихъ заселенныхъ и незаселенныхъ дачахъ помещика, отстоящихъ отъ того селенія не далѣе двѣнадцати верстъ.

Примѣчаніе 2-е. Та часть угодій, которая, въ каждомъ имѣніи, будетъ предоставлена (на основаніи статей 3, 4, 5 и 6-й) въ постоянное пользованіе крестьянъ, получаетъ названіе крестьянскаго надѣла; все прочія угодыя остаются въ составѣ земель фольварковьяхъ.

7. Крестьяне, пользовавшіеся въ предѣлахъ какого либо имѣнія, при введеніи въ дѣйствіе сего Положенія, усадьбами и поземельными участками, по числу ихъ по 10-й ревизіи въ другомъ имѣніи того же помещика, сохраняютъ въ своемъ пользованіи означенныя усадьбы съ участками, и должны быть окончательно перечислены въ составъ того сельскаго общества, гдѣ они водворены.

8. Помѣщикъ, ни въ какомъ случаѣ, не обязанъ увеличивать влослѣдствіи надѣла оставленнаго въ постоянномъ пользованіи крестьянъ на основаніи настоящаго Положенія.

9. Надѣлъ, предоставляемый, на основаніи статей 3, 4, 5, 6 и 7-й, въ постоянное пользованіе крестьянъ цѣлаго сельскаго общества, не можетъ быть, ни въ какомъ случаѣ (ни при введеніи въ дѣйствіе сего Положенія и составленіи уставной грамоты, ни влослѣдствіи), уменьшаемъ болѣе, чѣмъ на одну шестую часть; оставшьяя пять шестыхъ оного образуютъ неприкосновенную землю крестьянскаго надѣла, предназначенную для постояннаго обезпеченія быта всего земледѣльческаго сословія.

Примѣчаніе. Въ какихъ случаяхъ и на какомъ основаніи можетъ послѣдовать такое уменьшеніе, на одну шестую часть, надѣла, первоначально предоставленнаго крестьянамъ въ пользование, согласно ст. 3, 4, 5, 6 и 7-й, изложено въ статьяхъ 94—100-й.

ОТДѢЛЕНІЕ ВТОРОЕ.

О составѣ надѣла.

1. О лѣсахъ и водопояхъ.

10. Лѣсныя участки, состоявшіе въ постоянномъ пользованіи крестьянъ и входившіе въ составъ крестьянскаго надѣла, остаются за крестьянами на прежнемъ основаніи.

Примѣчаніе. Кустарники, въ крестьянскихъ поляхъ, на сенокосахъ, или пастбищахъ, оставляются также въ пользованіи крестьянъ.

11. Господскіе лѣса остаются въ исключительномъ распоряженіи помещика, хотя бы крестьянамъ отданы были въ оныхъ покосы; но въ послѣднемъ случаѣ, крестьяне, впродъ до разграниченія къ однимъ мѣстамъ угодій крестьянскихъ отъ фольварковьяхъ, сохраняютъ право производить въ сихъ лѣсахъ покосы.

12. Крестьянамъ оставляется тотъ водопой для скота, которымъ они пользовались. Если водопой этотъ былъ общимъ у помещика съ крестьянами, то онъ остается въ общемъ пользованіи. Отъ помещика зависитъ, взаимно общаго, отвести крестьянамъ особый водопой, по добровольному соглашенію съ ними, или, буде соглашенія не последуетъ, съ разрѣшенія Мироваго Посредника, установленнымъ на то порядкомъ.

4) Jeżeli ugoda nie przyjdzie do skutku, to Pośrednik Pojedynczy sporządza protokół, do którego wpisuje odezwy, objaśnienia i w ogólności dowody, złożone mu przez obywatela i włościan. W zamknięciu protokołu wyłącza on, czy były, i jakie mianowicie, złożone przez włościan piśmienne dowody i wnosi ten protokół na rozpatrzenie Powiatowego Zjazdowego Urzędu.

5) Zjazdowy Urząd również stara się przedewszystkiem nakłonić powaśnionych do wzajemnej zgody, i w razie pogodzenia się, postępuje na zasadzie przepisów, w art. 3 wyłożonych; jeżeli zaś do zgody nie przyjdzie, sporządza o tem osobny protokół, na zasadzie prawideł w artykule 4-m постановionych i przedstawia go Gubernalnemu do spraw włościańskich Urzędowi.

6) Gubernjalny Urząd, dla rozwiązania spraw tego rodzaju, wzywa do swojego koła Prezesa miejscowej Izby Cywilnej, lub równego jej sądownictwa, i Sędziego Sumiennego, i w tym złożonym Urzędzie postanawia, w charakterze wyższego Sądu Sumiennego, ostateczną w sprawie decyzję.

7) Przy odsądzeniu spraw tego rodzaju, tak Pośrednik Pojedynczy, jako też Powiatowy Zjazdowy i Gubernjalny Urząd, obowiązani są przyjmować na uwagę tylko dowody piśmienne, tak te, które się przyjmują w sądownictwach na zasadzie prawideł procedury cywilnej w sprawach spornych, jako i domowe, nie ulegające, co do autentyczności swojej, żadnemu sporowi i wątpliwości, papieru.

8) Kiedy prawo własności włościan do majątności tego rodzaju będzie uznane i utwierdzone przez Gubernjalny Urząd, działający w charakterze wyższego Sądu Sumiennego, Sąd Powiatowy po złożeniu mu otrzymanej przez włościanina lub włościan kopji decyzji sprawy, niezwłocznie wydaje na wzmiarkowaną majątność prawo, na stemplowym papierze niższej wartości, bez pobierania poszlin.

9) Zastawiona majątność, uznana na zasadzie artykułów poprzedzających, własnością włościanina lub włościan, nie oswabdzają się od zastawu, a majątność przedana z licytacji lub ustąpiona w inne ręce, pozostaje u ostatniego kupującego, lecz włościanie mogą się w tych razach poszukiwać sądową koleją straty stąd przez nich poniesione, na obywatela, na imię którego była nabyta majątność, lub na jego spadkobiercach.

Podpisał: Prezydujący Rady Państwa, Hrabia D. Błudow.

Na oryginalne własną JEGO CESARSKIEJ MOSCI ręką napisano:

„Ma być według tego.“

St-Petersburg,
19 Lutego 1861 r.

MIEJSCOWA USTAWA

O TERYTORJALNEM URZĄDZENIU WŁOŚCIAN OSIADŁYCH NA OBYWATELSKICH ZIEMIACH W GUBERNJACH:

WILEŃSKIEJ, GRODZIŃSKIEJ, KOWIŃSKIEJ, MIŃSKIEJ I CZĘŚCI WITEBSKIEJ.

Niniejsza Ustawa określa się terytorjalne urządzenie wyzwoleńców z poddańczej zależności (czasowo-obowiązkowych) włościan w gubernjach: Wileńskiej, Grodzieńskiej, Kowieńskiej i Mińskiej, i w powiatach: Dynaburskim, Dryżeńskim, Luceńskim i Rzeżyckim, Witebskiej gubernji.

2. Na zasadzie wyłożonych w tej Ustawie przepisów, układają się listy nadawcze (ustawnyя грамоты), w których określają się stałe terytorjalne stosunki pomiędzy każdym obywatelem a osiadłymi na jego ziemi czasowo-obowiązkowymi włościanami. Porządek ułożenia listów nadawczych, określa się w Przepisach o wprowadzeniu w wykonanie Ustawy o włościanach, wyzwoleńców z poddańczej zależności. Przedmioty, wchodzące w skład listów nadawczych, wskazane są w osobnym dodatku do tego artykułu.

ODDZIAŁ PIERWSZY.

O WYDZIALE GRUNTÓW, I UŻYTKOWANIU WŁOŚCIAN Z ZIEMI I INNYCH UŻYTKÓW.

ROZDZIAŁ PIERWSZY.

O WYDZIALE ZIEMI I INNYCH UŻYTKÓW.

DZIAŁ PIERWSZY.

OGÓLNE PRZEPISY.

3. Po ogłoszeniu niniejszej Ustawy, zostawiają się w stałym użytkowaniu czasowo-obowiązkowych włościan, za ustanowione, na zasadzie tej Ustawy, powinności na korzyść właścicieli, te wszystkie siedlone i rolne grunta i użytki, z których użytkowali włościanie do czasu zatwierdzenia niniejszej Ustawy, wyłączone tylko wypadki, wskazane w następujących trzech artykułach.

4. Nie wchodzi w skład włościańskiego wydziału te orne i sianożeczne grunta, które uprawiali się lub kosili się przez włościan za część plonów, lub które właściciel oddawał włościanom czasowie, oprócz stałego ich wydziału, za opłatę pieniężną lub produktami.

Uwaga. Co do powinności włościan, osiadłych na zagrodach (lub odpowiednich im zaściankach), wydziałonych z gruntów, należących jako bezpośrednia własność do folwarcznego gospodarstwa obywatela, jak również co do wykupu przez tychże włościan siedzib i osiadłości, wydane będą oddzielne dodatkowe przepisy.

5. Również, ci obywatele Wileńskiej, Grodzieńskiej, Kowieńskiej i Mińskiej gubernji, którzy, po wprowadzeniu przepisów inwentarzowych, przy ocenzowaniu włościan, oddali im, prócz inwentarzowego wydziału, na czynszowe użytkowanie, wszystkie swoje folwarczne ziemie, albo część onych, mają prawo po należytym zaświadczeniu o tem miejscowego Pośrednika Pojedynczego i z rozwiązaniem Gubernjalnego do spraw włościańskich Urzędu, objąć te ziemie folwarczne w swoje bezpośrednie rozporządzenie.

6. Jeżeli, po zostawieniu w użytkowaniu włościan całego teraźniejszego wydziału (oprócz gruntów wskazanych w art. 4 i 5-tych), w bezpośrednim rozporządzeniu obywatela zostało mniej niż jedna trzecia część ogólnej ilości należących do niego gruntów, to obywatel ma prawo zatrzymać w swoim bezpośrednim rozporządzeniu trzecią część ogólnego obszaru gruntów ornych.

Uwaga 1-sza. W tym przypadku, dla wyliczenia ogólnej masy gruntów ornych, biorą się wszystkie należące do obywatela użytki (włączając w to i lasy), tak w tej wsi, w której odcina się od włościan ziemia, jako też i w innych osiedlonych i nieosiedlonych łanach obywatela, odległych od tej wsi nie dalj jak wiorst dwanaście.

Uwaga 2-ga. Część gruntów, która w każdym majątku oddana będzie (na zasadzie artykułów 3, 4, 5 i 6-go) w stałe użytkowanie włościan, otrzymuje nazwę włościańskiego wydziału; wszystkie inne użytki pozostają w składzie gruntów folwarcznych.

7. Włościanie którzy korzystali w obrębie jakiegokolwiek majątku, przy wprowadzeniu w wykonanie tej Ustawy, z siedzib i uczestków ziemi, ale według 10-tych rewizji liczą się w innym majątku tegoż obywatela, zatrzymują w swoim użytkowaniu wzmiankowane siedziby z uczestkami, i powinni być ostatecznie zaliczeni do składu tej wiejskiej gromady, w której są osiadli.

8. Obywatel, w żadnym razie, nie jest obowiązany powiększać później wydziału, zostawiającego się w stałym użytkowaniu włościan, na zasadzie niniejszej Ustawy.

9. Wydział, oddający się, na zasadzie artykułów 3, 4, 5, 6 i 7-go w stałe użytkowanie włościan całej wiejskiej gromady, nie może być w żadnym przypadku (ani przy wprowadzeniu w wykonanie tej Ustawy i ułożeniu listu nadawczego, ani w późniejszym czasie) zmniejszany więcj jak o jedną szóstą część; pozostałe pięć szóstych części onego, składają nienaruszalną ziemię włościańskiego wydziału, przeznaczoną dla stałego zabezpieczenia bytu całego rolniczego stanu.

Uwaga. W jakich przypadkach i na jakiej zasadzie może nastąpić takie zmniejszenie, o jedną szóstą część, wydziału nadanego w użytkowanie włościanom, zgodnie z art. 3, 4, 5, 6 i 7-m, wyłożono w artykułach 94—100-m.

DZIAŁ DRUGI.

O Lasach i Wodopojach.

10. Uczestki leśne, które były w stałym użytkowaniu włościan i wchodziły w skład włościańskiego wydziału, pozostają przy włościanach na dawniejszym zasadzie.

Uwaga. Zarosłe, na polach włościańskich, na sianożeczach lub pastwiskach, zostawiają się także w użytkowaniu włościan.

11. Lasy obywatelskie pozostają w wyłącznym rozporządzeniu obywatela, chociażby włościanie mieli w nich nadane sobie pokosy; lecz w tym ostatnim przypadku, włościanie, nim nie nastąpi rozgraniczenie do jednych miejsc uczestków włościańskich od folwarcznych, zachowują prawo pokosu w tych lasach.

12. Włościanom zostawia się ten sam wodopój dla bydła, z którego dotąd korzystali, jeśli ten wodopój był u obywatela wspólnym z włościanami, to nadal zostaje we wspólnym używaniu. Od obywatela zależy, zamiast wspólnego, wyznaczyć włościanom oddzielny wodopój, po dobrowolnej z nimi umowie, albo w razie gdyby zgodzenie się z ich strony nie nastąpiło, z rozwiązaniem Pośrednika Pojedynczego, ustanowioną na to koleją.

13. Особый водопой, взамен общего, отводится крестьянам с водою, годною для употребления, достаточной и, по возможности, не далее того расстояния от селения, в каком находился прежний.

14. Если предоставленный крестьянам водопой, общий или особый, отбьется от крестьянских усадеб фольварковыми землями, то к нему должен быть оставлен свободный прогон для крестьянского скота. Владычьи, в семь случаев, предоставляется: или вырывать особый постоянный прогон, или позволять прогонять крестьянскому скоту к водопою чрез свои поля, луга, или выгон, указывая, по своему усмотрению, место для прогона. В тех случаях, когда водопой, находящийся в исключительном распоряжении помещика, отбьется от господской усадьбы землями крестьянского надъла, предоставляется помещику вырывать особый постоянный прогон чрез сии земли.

Примѣчаніе. Пространства, оставаемые, на основаніи сей статьи, для прогона скота, не подлежатъ выкупу, но должны оставаться свободными для прогона.

II. Обь усадебныхъ.

15. Въ составъ крестьянской усадебной оубдлости входитъ вся земля, состоящая въ одной окружности чертъ селенія или поселка (т. е. села, деревни, выселка, хутора, застѣвка, односелья и проч.); подъ крестьянскими жилищами, хозяйственными, промышленными, общественными и всѣми другими строениями, съ принадлежащими къ нимъ въ чертѣ селенія или поселка крестьянскими огородами, садами, конопляниками, гумнами, хмѣльниками, пчельниками и другими угодьями, а также водоемомъ, выпускомъ для скота, загонами и промежуточными между крестьянскими строениями, кромѣ проулковъ, нужныхъ для проѣзда.

Примѣчаніе. Выпускомъ называется, въ семь Положеній, та часть выгона, которая причисляется къ усадебной крестьянской оубдлости на основаніи и въ размѣрахъ, определенныхъ статьями 15, 18, 19 и 42-ю.

16. Черта селенія определяется издавна существовавшими ровомъ, канавою, изгородью, околицею и вообще опертаніемъ мѣста поселенія въ натурѣ.

17. Если усадебная земля не отбьется дсною чертою отъ прилегающихъ къ селенію конопляниковъ и выгоновъ, простирающихся на дальнее расстояние въ поле, а равно и въ случаяхъ неопредѣлительности границъ усадебъ, въ односельяхъ и въ отдѣльныхъ хуторахъ (фермахъ), гдѣ крестьяне могли, по своему усмотрѣнію, обращать подъ огороды часть своего участка, — полагаются для обозначенія сей черты (на случай выкупа), на каждую крестьянскую усадьбу или дворъ, до 1600 квадр. саж.

Примѣчаніе. Черта селенія проводится въ такихъ случаяхъ, по добровольному соглашенію помещика и крестьянъ; если же соглашенія не состоится, то, по рѣшенію Мироваго Посредника.

18. Обіе у помещика съ крестьянами выгоны, впрѣдъ до раздѣленія ихъ между помещикомъ и крестьянами (ст. 42), остаются въ обіе въ пользованіи помещика и крестьянскаго общества.

19. Къ составу крестьянской усадебной оубдлости не могутъ быть причислены: 1) находящіеся внѣ черты селенія или поселка и не прилегающіе къ усадебнымъ землямъ крестьянскіе огороды, конопляники, пчельники и т. п.;

2) земли подъ крестьянскими общественными строениями, а также подъ крестьянскими фабриками, заводами, промышленными заведениями и мельницами, находящіеся хотя и въ составѣ крестьянскаго надъла, но внѣ черты усадебной оубдлости;

3) земли подъ строениями, огородами, садами и всѣми хозяйственными и другими заведениями помещика, а также усадьбы, устроенныя помещикомъ и занимаемыя должностными при его хозяйствѣ и заведенияхъ лицами, дворовыми или посторонними людьми, и усадьбы, находящіеся внѣ селенія и занимаемыя батраками (паробками), при помещичьихъ хозяйствахъ или фольваркахъ, и

4) прогоны для скота, оставаемые на основаніи ст. 14-й.

20. Пространства, не занятія между крестьянскими дворами (кромѣ проулковъ, нужныхъ для проѣзда), состоящія въ пользованіи крестьянъ, причисляются къ крестьянской усадебной оубдлости, наравнѣ съ внутренними выпусками.

21. Торговые и базарныя площади, доходъ съ коихъ поступаетъ непосредственно въ пользу помещика, не включаются въ составъ крестьянской усадебной оубдлости, но остаются въ распоряженіи помещика, съ сохраненіемъ за крестьянами свободнаго по нимъ проѣзда, а также прогона и выпуска для скота, гдѣ крестьяне таковыми пользовались.

22. На торговыхъ и базарныхъ площадяхъ, остающихся въ распоряженіи помещика, крестьяне могутъ производить дозволенную въ законахъ торговлю, наравнѣ съ посторонними лицами, не подвергаясь за то никакимъ особымъ сборамъ, не установленнымъ въ существующихъ законахъ. Относительно торговыхъ и промышленныхъ крестьянскихъ строеній, находящихся на такихъ площадяхъ, соблюдаются правила, установленныя въ ст. 64-й настоящаго Положенія. Но лавки и другія промышленныя заведения, устроенныя въ крестьянскихъ усадьбахъ, остаются въ пользованіи крестьянъ, на томъ же основаніи, какъ и другія ихъ усадебныя строенія; при чемъ, крестьяне не лишаются права производить свободно торговлю изъ сихъ лавокъ и заведеній, хотя бы таковыя и выходили на площадь.

III. О львѣ для построекъ и топлицъ.

23. Помѣщики не обязаны отпускать крестьянамъ львѣ для построекъ.

24. Помѣщики не обязаны также отпускать крестьянамъ топливо безвозмездно.

25. Въ тѣхъ мѣстностяхъ, гдѣ крестьянамъ производился отпускъ топлива отъ помещика, тамъ, въ теченіе девяти лѣтъ со времени утвержденія сего Положенія, они получаютъ дрова, валежникъ, хворостъ, сѣнья и т. п. (если впрочемъ по состоянію лѣсныхъ дачъ и безъ разстройства лѣснаго хозяйства это окажется возможнымъ), или другіе матеріалы (камышы, тростникъ и торфъ) не иначе, какъ за особую плату, или повинность, на слѣдующихъ основаніяхъ:

1) Способъ отпуска, количество и качество топлива, а также слѣдующая за него плата или повинность съ крестьянъ, определяются по обоюдному добровольному соглашенію помещика съ крестьянами.

2) Если такого соглашенія не поступитъ, то возникшій споръ разбирается Мировымъ Посредникомъ, который обязанъ при разборѣ дѣлъ о снабженіи крестьянъ топливомъ принимать въ соображеніе: а) размѣръ производимаго до того времени въ мѣстности отпуска топлива; б) количество остающагося въ мѣстности у помещика дѣла, и сколько, по правиламъ лѣснаго хозяйства можетъ быть отпущено лѣснаго матеріала безъ истощенія дачи; в) изобиліе торфа, тростника или камыша; г) таку, по которой отпускается топливо казеннымъ и удѣльнымъ крестьянамъ сосѣднихъ мѣстностей; д) дѣятельную торговую цѣнность топлива въ той мѣстности, и е) мѣстные обычаи и добровольныя соглашенія по сему предмету помещиковъ и крестьянъ сосѣднихъ мѣстностей, если такія соглашенія имѣются въ виду.

3) На рѣшеніи Мироваго Посредника, какъ помещику, такъ и крестьянамъ, предоставляется приносить въ теченіе одного года жалобы Мировому Съѣзду, а на рѣшенія сего послѣдняго — Губернскому по крестьянскимъ дѣламъ Присутствію.

4) Отъ помещика зависитъ, по добровольному соглашенію съ крестьянами, замѣнить ежегодный отпускъ топлива отводомъ имъ лѣснаго участка на одинъ или нѣсколько головъ, или даже на всѣ девять лѣтъ.

5) Отъ приема топлива, въ установленномъ Мировымъ Посредникомъ или Мировымъ Съѣздомъ и Губернскимъ Присутствіемъ размѣръ и за установленную ими плату или повинность, крестьяне имѣютъ право отказаться.

6) До введенія уставныхъ грамотъ въ тѣхъ мѣстностяхъ, въ которыхъ до утвержденія сего Положенія производился отпускъ крестьянамъ топлива отъ владычья, такой отпускъ продолжается на прежнемъ основаніи; при чемъ мѣсто и порядокъ заготовленія крестьянами топлива указываются помещикомъ.

7) По истеченіи девятилѣтняго срока отъ утвержденія сего Положенія, или даже и ранѣе, если съ приобрѣтеніемъ крестьянами угодій въ собственность прекратятся обязательныя ихъ отношенія къ помещику, отпускъ, на основаніи сей статьи, крестьянамъ топлива прекращается и, вмѣстѣ съ тѣмъ, слагается съ крестьянъ особая за топливо плата или повинность.

ОТДѢЛЕНІЕ ТРЕТІЕ.

О вѣдѣ надѣла.

26. Дѣйствія по отводу временно-обязаннымъ крестьянамъ ихъ поземельнаго надѣла состоятъ: 1) въ первоначальномъ утвержденіи надѣла; 2) въ разграниченіи (разверстаніи) помещичьихъ и крестьянскихъ угодій къ однимъ мѣстамъ; и 3) въ перенесеніи крестьянскихъ усадебъ.

I. Первоначальное утвержденіе надѣла.

27. Первоначальный отводъ слѣдующаго крестьянамъ по сему Положенію надѣла производится по взаимному, добровольному соглашенію помещика и крестьянъ, засвидѣтельствованному установленнымъ порядкомъ Мировымъ Посредникомъ, при постороннихъ добросовѣстныхъ. Если же такого соглашенія не послѣдуетъ, то первоначальный отводъ производится на основаніи правилъ, изложенныхъ въ нижеслѣдующихъ статьяхъ.

28. На первоначальное утвержденіе надѣла назначается двухгодичный, со дня обнародованія сего Положенія, срокъ. Первоначальное утвержденіе надѣла производится порядкомъ, установленнымъ въ Правилахъ о приведеніи въ дѣйствіе Положеній о крестьянахъ, съ соблюденіемъ при томъ постановленій, изложенныхъ въ статьяхъ 29—36-й.

29. При введеніи въ дѣйствіе уставныхъ грамотъ, предоставляются крестьянамъ въ постоянное ихъ пользованіе, за повинности, тѣ угодья, которыми они пользовались, кромѣ случаевъ, выше указанныхъ въ статьяхъ 4, 5 и 6-й.

30. Въ тѣхъ мѣстностяхъ губерній: Виленской, Гродненской, Ковенской, и Минской, гдѣ помещикъ пользуется предоставленнымъ ему статьею 5-ю правомъ возвращать въ свое непосредственное распоряженіе розданныхъ имъ въ пользованіе крестьянъ, сверхъ швентарнаго ихъ надѣла, земли фольварковыя, тамъ помещикъ отрываетъ отъ крестьянскаго надѣла именно эти участки прежней фольварковой земли, а не какія либо другія земли крестьянскаго надѣла.

13. Oddzielny wodopój, w zamianъ wspólnego, wyznacza się włościanomъ z wodą zdatną do użytku, dostatecznie obfitą i, ile możności, w odległości nie dalszej od wsi, w jakiejъ znajdował się dawniejszy.

14. Jeżeli wyznaczony włościanomъ wodopój, wspólny lub osobny, oddzielony jest od włościańskichъ siedzibъ folwarcznemi gruntami, то do niego winien być zostawiony wolnyъ przepęd dla włościańskiego bydła. Właścicielowi w tymъ przypadku pozwala się, albo wygrodzić osobnyъ stałyъ przepęd, albo teżъ pozwalaćъ przepędzać włościańskie bydło do wodopoju przezъ swoje grunta, łąki, lub wygon, wskazującъ wedle swejъ uwagiъ miejsce dla przepędu. W tychъ przypadkachъ, kiedy wodopójъ będący w wyłącznymъ rozporządzeniu obywatela, oddzielony jest od siedzibyъ dwornejъ włościańskiego wydziału, pozwala się obywatelowiъ przeprowadzićъ osobnyъ stałyъ przepęd przezъ grunta.

Uwaga. Пространство, оставленное, на mocyъ этой статьи, для przepędu bydła, не подлeгаeяъ wykupu, leczъ должны оставаться свободными для przepędu.

II. O Siedzibachъ.

15. W skład włościańskiejъ siedzibowejъ osiadłościъ wchodziъ вся земля, będąca w jednejъ oбы-wodowejъ granicyъ majątnościъ lub osady (т. j. wioski, wsi, wysielki, futuru, zaścianku, zagrody i t. p.): pod włościańskimiъ mieszkalnemi, gospodarczemi, przemysłowemi, gromadzkimi i wszystkimiъ innemiъ zabudowaniami, z należącymi do nichъ w obrębъ wsi lub osady (miejscika) włościańskimiъ ogrodami, sadami, konopnemiъ zagonami, gumnami, chmielnikami, pasiekami i innemiъ użytkami, a także z wodopojemъ, wypędemъ dla bydła, gumniskami i przerwami między włościańskimiъ budowlami, opróczъ załtkówъ, potrzebnychъ dla przejazdu.

Uwaga. Wypędemъ (выпускомъ) nazywa się w tejъ Ustawieъ та частьъ wygonu, która dołącza się do siedzibowejъ włościańskiejъ osiadłości, на zasadzie i w rozmiarachъ, określonychъ artykułami 15, 18, 19 i 42-мъ.

16. Granica wsiъ określa się istniejącymъ od dawna rowem, kanałem, ogrodzeniem, okolem, i w o-góle obwodnicąъ miejsca osiedlenia, się w naturze.

17. Jeżeli siedzibowe grunta nie są oddzielone wyraźną linią od przyległychъ do wsi konopników i wygonówъ, dochodzącymi daleko aż do pól, a również i w razie nieokreślonychъ granicъ siedzibъ w pojedynczychъ zagrodachъ i w oddzielnychъ futurachъ (fermachъ), gdzie włościanie mogli, jak się imъ podobało, obracać на огrody частьъ своего участка, — liczy się dla oznaczeniaъ tejъ linii (на случайъ wykupu) на każdą włościańskąъ siedzibęъ czyli chatę, po 1,600 kwadratowychъ sazi.

Uwaga. Linią demarkacyjną wsiъ wytyka się въ такихъ razachъ wedleъ добровольнойъ umowy obywatela i włościanъ; jeżeli zaśъ umowa nie przyjdzie do skutku, то wedleъ rozwiązaniaъ Pośrednikaъ Pojednawczego.

18. Wspólnę u obywatela z włościanami wygon, nimъ nie nastąpi podziałъ ichъ między obywatelemъ i włościanami (art. 42) pozostają we wspólnemъ użytkowaniu obywatela i włościańskiejъ gromady.

19. Do składu włościańskiejъ siedzibowejъ osiadłościъ nie mogą być dotaczane: 1) znajdujące się za obrębemъ wsi lub posółka i nie przyległe do siedzibowychъ gruntówъ ogrody włościańskie, pola konopne, pszczelniki i t. p.;

2) ziemię pod włościańskimiъ zabudowaniami gromadzkimi, równieżъ pod włościańskimiъ fabrykami, rękodzielniami, zakładami przemysłowemi i młynami, chociażъ wchodzącymi w składъ włościańskiego wydziału, ale leżące за obrębemъ siedzibowejъ osiadłości;

3) ziemię pod zabudowaniami, ogrodami, sadami i wszelkimiъ gospodarczemi i innemiъ budowlami obywatela, jakъ równieżъ siedzibyъ urządzone przezъ obywatela i zajmowane przezъ oficyalistówъ, pełniącychъ obowiązki w jego gospodarstwie i zakładachъ, przezъ dworskichъ lub postronnychъ ludzi, orazъ siedziby, leżące за obrębemъ wsi i zamieszkałe przezъ parobkówъ, przy gospodarstwachъ obywatelskichъ lub w folwarkachъ;

4) przepędy dla bydła, zostawione на zasadzie art. 14.

20. Niezajęte pomiędzy włościańskimiъ chatamiъ przestrzenie (opróczъ załtkówъ, potrzebnychъ dla przejazdu), będące w użytkowaniu włościanъ, zaliczają się do włościańskiejъ siedzibowejъ osiadłości, на równi z wewnątrzнымиъ wypędami.

21. Targowe i rynkowe place, z którychъ dochódъ idzieъ bezpośrednio на korzyśćъ obywatela, nie włączają się w składъ włościańskiejъ siedzibowejъ osiadłości, leczъ pozostają w rozporządzeniu obywatela, z zachowaniem dla włościanъ wolnegoъ przezъ nieъ przejazdu, а такожъъ przepędu dla bydła, gdzie z tegoъ korzystali włościanie.

22. Na targowychъ i rynkowychъ placachъ, które zostają w rozporządzeniu obywatela, włościanie mogą prowadzićъ prawemъ pozwolony handel, на równi z postronnimiъ osobami, nie ulegającъ за тоъ żadnymъ osobnymъ poboromъ, prawami istniejącymiъ nie postawionymъ. Co do handlowychъ i przemysłowychъ budowli włościańskichъ, znajdującychъ się на tychъ placachъ, zachowują się przepisyъ wyłączone w art. 64 niniejszejъ Ustawy. Kramyъ zaś i inne przemysłowe zakłady, urządzone на siedzibachъ włościańskichъ, zostają w użytkowaniu włościanъ, на тѣже samejъ zasadzie, jakъ i inne ichъ siedzibowe zabudowania; przyczemъ włościanie nie pozbawiają się prawaъ prowadzeniaъ swobodnie handlu w tychъ kramachъ i zakładachъ, chociażъ oneъ wychodzą на plac.

III. O lasieъ budulcowymъ i opałowymъ.

23. Obywatele nie są obowiązaniъ wydzielać włościanomъ lasu на budowlę.

24. Obywatele nie obowiązani są równieżъ dawać włościanomъ drzewo opałowe bezъ wynagrodzenia.

25. W tychъ majątkachъ, gdzie włościanomъ wydawany byłъ opałъ obywatela, tamъ w przeciągu latъ dziewięciuъ od dnia затwierdzeniaъ tejъ Ustawy, otrzymują oniъ drwa, pował, chróst, gałęzie i t. p. (jeżeliъ zresztąъ wedle stanu lasówъ i bezъ uszczerbku w gospodarstwie leśnymъ to się okażeъ możliwymъ), albo inneъ materiały (cezeret, trzcinę i torf) nie inaczej, jakъ за osobną opłatąъ lub за повинność, на zasadachъ następującychъ:

1) Sposóbъ wydawania, ilość i jakośćъ opału, jako teżъ przypadająca за od włościanъ opłata lub повинnośćъ ustanawiają się на mocyъ zobowiązującejъ добровольнойъ umowy obywatela z włościanami.

2) Jeśliъ takowa umowa nie przyjdzie do skutku, то споръ стадъ wynikłyъ rozstrzygaъ Pośrednikъ Pojednawczy, któryъ obowiązany jest, rozpoznającъ sprawy о opatrzeniu włościan opałem, brać на uwagę: a) ilośćъ wydawanego dotądъ w majątku opału, b) obszarъ będący w majątku u obywatela lasu, i ilośćъ массыъ drewniej, jakaъ może byćъ wydawana bezъ wyniszczeniaъ lasu, wedleъ prawidełъ gospodarstwa leśnego; c) obfitośćъ torfu, trzciny, lub cezeretu; d) cenę, w którejъ sięъ wydaje opałъ skarbowymъ i udziałowymъ włościanomъ sąsiednichъ miejscowości; e) rzeczywiste cenyъ targowe opału w tejъ miejscowości i f) miejscoweъ zwyczaje i dobro-wolne umowy w tymъ względie obywateli i włościanъ sąsiednichъ majątkówъ, jeżeliъ takowe umowy są на widoku.

3) Na rozwiązanieъ Pośrednikaъ Pojednawczego, takъ obywatelowiъ jakъ włościanomъ wolnoъ zanosićъ w ciąguъ jednego roku skargi do Powiatowegoъ Zjazdowegoъ Urzędu, а на decyzjeъ tegoъ ostatniego, do Gubernjalnegoъ do spraw włościańskichъ Urzędu.

4) Od obywatelaъ zależy, за zobowiązującąъ umową z włościanami, zamienićъ coroczneъ wydawanie opału, wykłnicіемъ dla nichъ leśnego участка на rokъ jeden lub kilka lat, albo nawetъ на całeъ dziewięć lat.

5) Włościanie mają prawoъ zrzecъ sięъ przyjęcia opału w ilościъ oznaczonejъ przezъ Pośrednikaъ Pojednawczego, lub przezъ Powiatowyъ Zjazdowy i Gubernjalnyъ Urządъ, i за ustanowionąъ przezъ nichъ opłatąъ lub повинność.

6) Nimъ wprowadzoneъ zostanąъ listyъ nadawcze w tychъ majątkachъ, w którychъ do czasuъ затwierdzeniaъ tejъ Ustawy, wydawany byłъ przezъ właściciela opałъ włościanomъ, wydawanieъ to ma miejsce i nadal на dawniejszejъ zasadzie; przyczemъ miejsce i sposóbъ przygotowania przezъ włościanъ opału, wskazują się przezъ obywatela.

7) Po upływieъ dziewięcio-letniego, termiu od czasuъ затwierdzeniaъ tejъ Ustawy, albo i wcześniejъ nawet, jeżeliъ nabyciemъ przezъ włościanъ użytkówъ на własnośćъ przerwa się ichъ stosunkiъ obowiązujące do obywatela, на zasadzieъ этойъ artykułu, ustajeъ wydawanie włościanomъ opału i jednocześnie z тѣмъ ci ostatni oswobadzają się od wszelkiejъ oddzielnejъ за opałъ opłaty lub повинności.

DZIAŁъ TRZECI.

O WYDZIAŁE GRUNTOW.

26. Czynności w rzeczyъ wyznaczeniaъ czasowo-обowiązковымъ włościanomъ rolnego ichъ wydziału, zawierają się: 1) w pierwiastkowymъ utwierdzeniuъ wydziału; 2) w rozgraniczeniu (разверстаніи) użytkówъ obywatelskichъ i włościańskichъ ku jednemuъ miejscu; i 3) w przeniesieniuъ siedzibъ włościańskichъ.

I. Pierwiastkowe utwierdzenieъ wydziału.

27. Pierwiastkoweъ wyznaczenieъ przypadającego włościanomъ на mocyъ tejъ Ustawyъ wydziału, uskutecznia się за zobowiązującąъ добровольną umową obywatela i włościanъ, poświadczonąъ kolejąъ przepisanąъ przezъ Pośrednikaъ Pojednawczego, w obecnościъ innychъ wiarogodnychъ osób. Jeżeliъ takowa umowa nie przyjdzie do skutku, то pierwiastkoweъ wyznaczenieъ uskutecznia się на zasadzieъ przepisówъ wyłożonychъ w następującychъ poniżejъ artykułachъ:

28. Dla pierwiastkowegoъ utwierdzeniaъ wydziałuъ назначają się termiuъ dwuletni od dnia ogłoszeniaъ tejъ Ustawy. Pierwiastkoweъ utwierdzenieъ wydziału, uskutecznia się kolejjąъ przepisanąъ w prawidłachъ o wprowadzeniuъ w wykonanieъ Ustawy о włościanachъ, z zachowaniemъ przepisówъ, wyłączonejъ w art. 29—36-мъ.

29. Przyъ wykonaniuъ w wykonanieъ listówъ nadawczychъ, oddają się włościanomъ на stałeъ użytkowanie, за повинности, теъ użytki, z którychъ oniъ korzystali, z wyjątkiemъ przypadkówъ, wyliczonychъ wyżejъ w art. 4, 5 i 6.

30. W tychъ majątkachъ gubernij: Wilenskiej, Grodzieńskiej, Kowieńskiej, i Mińskiej, gdzie obywatelъ zechceъ korzystać z nadanegoъ mu art. 5-мъ prawa, powrotu do bezpośredniegoъ używalnościъ gruntówъ folwarcznychъ, rozdanychъ przezъ niego на użytkowanie włościanomъ, opróczъ inwentarzewegoъ ichъ wydziału, tamъ obywatelъ, odejną od włościańskiegoъ wydziału теъ mianowicieъ участкиъ dawniejszejъ folwarcznejъ ziemi, а nieъ jakiegokolwiekъ inne grunta włościańskiegoъ wydziału.

31. Въ тѣхъ имѣніяхъ губерній: Виленской, Гродненской, Ковенской, Минской и части Витебской, гдѣ помѣщикъ, на основаніи ст. 6-й, будетъ имѣть право на отбѣску части изъ состоящей въ пользованіи крестьянъ земли, для оставленія за собою одной трети принадлежащихъ ему удобныхъ земель, и пожелаетъ воспользоваться симъ правомъ, тамъ отбѣска сія производится чрезъ обращеніе въ непосредственное распоряженіе помѣщика одного или нѣсколькихъ крестьянскихъ участковъ, въ полномъ ихъ составѣ, безъ раздробленія нѣтъшнихъ участковъ на части, развѣ бы на это послѣдовало особое добровольное соглашеніе съ крестьянами.

32. Помѣщикъ можетъ, для обращенія, на основаніи ст. 31-й, части крестьянскаго надѣла въ свое непосредственное распоряженіе, преимущественно избирать отдѣльные крестьянскіе участки, находящіеся среди фольварковыхъ земель. При невѣдѣніи такихъ участковъ, помѣщикъ обращаетъ въ свое непосредственное распоряженіе крестьянскіе участки самыя крупныя, дабы подвергнуть переселенію возможно меньшее число хозяйствъ.

33. Когда, на основаніи ст. 30, 31 и 32-й, будутъ возвращены окончательно въ непосредственное распоряженіе помѣщика участки земли, занятыя крестьянами, — то находящіеся на такихъ участкахъ строения обращаются въ пользу крестьянъ, отъ коихъ сіи участки отходятъ, и на переносъ сихъ строеній дается крестьянамъ годичный срокъ. Если же крестьянинъ не можетъ, или не пожелаетъ снести строения, то ему выдается помѣщикомъ особое за оныя вознагражденіе, которое опредѣляется по добровольному соглашенію помѣщика съ крестьяниномъ, или по рѣшенію третейскаго суда, а если третейскій судъ не состоится, то — по опредѣленію Уѣзднаго Мироваго Сѣзда.

34. Сверхъ вознагражденія за строения, крестьянинъ, при отобраніи у него участка, присоединяемаго къ фольварковой землѣ, получаетъ еще въ поособіе сумму, равную двухгодовому оброку, какой онъ платилъ въ послѣднее время. Если крестьянинъ состоялъ не на оброкѣ, а на барщинѣ, то означенное пособие должно равняться стоимости двухгодовой барщины. Для сего стоимость оной въ деньгахъ опредѣляется: въ губерніяхъ Виленской, Гродненской, Ковенской и Минской — по инвентарной оцѣнкѣ издѣльной повинности, а въ четырехъ уѣздахъ Витебской губерніи — по величинѣ того оброка, который причитается за отбираемый участокъ, по правиламъ, указаннымъ въ ст. 132 и 133-й сего Положенія. Крестьянинъ имѣетъ право пользоваться отбираемымъ, для присоединенія къ фольварковой землѣ, участкомъ, и не оставляетъ онаго впередъ до полученія сполна всей суммы, слѣдующей ему отъ помѣщика, какъ въ вознагражденіе за строения, такъ и въ означенное выше пособие, по случаю отобранія участка.

Примѣчаніе. Впрочемъ помѣщикъ можетъ, если пожелаетъ, и не воспользоваться предоставленнымъ ему ст. 5 и 6-ю правомъ, и оставить участки, подлежащіе возврату и присоединенію къ фольварковой землѣ, по прежнему, въ пользованіи занимавшихъ оныя крестьянъ и въ составѣ земли крестьянскаго надѣла.

35. Если на крестьянинъ, у коего участокъ отбирается, числятся какія либо недоимки, по податямъ и повинностямъ, то изъ суммы, причитающейся крестьянину, на основаніи ст. 33 и 34-й, въ вознагражденіе за строения и въ поособіе, по случаю отобранія участка, вычитаются всѣ лежащія на крестьянинѣ недоимки.

36. Если крестьянинъ, кромѣ отбираемаго у него, на основаніи ст. 30, 31 и 32-й, участка земли, имѣетъ въ своемъ пользованіи еще другой инвентарный участокъ, съ усадьбою, то, при отобраніи у него помѣщикомъ перваго участка, крестьянинъ не получаетъ пособия, постановленнаго въ ст. 34-й.

II. Разграниченіе (разверстаніе) угодій.

37. Разграниченіе угодій по полному помѣщику съ крестьянами соглашенію, засвидѣльствованному, установленнымъ порядкомъ, Мировымъ Посредникомъ, при постороннихъ добросовѣстныхъ, можетъ быть произведено во всякое время и безъ всякихъ ограниченій.

38. По истеченіи двухлѣтняго срока, назначеннаго на первоначальное утвержденіе надѣла, опредѣляется шестилѣтній срокъ, въ теченіе котораго помѣщикъ можетъ требовать обязательнаго для крестьянъ разграниченія общихъ и чрезполосныхъ фольварковыхъ угодій съ крестьянскими.

Примѣчаніе. Крестьяне не имѣютъ права требовать разграниченія крестьянскаго надѣла отъ фольварковыхъ угодій.

39. Разграниченіе угодій можетъ обнимать весь крестьянскій надѣлъ, или только часть онаго, смотря по тому: весь ли надѣлъ, или только часть онаго, находится въ общемъ или чрезполосномъ пользованіи помѣщика съ крестьянами.

Примѣчаніе. Общимъ пользованіемъ признается, между прочимъ, когда въ дѣлу, остающемся въ непосредственномъ распоряженіи помѣщика, крестьяне пользуются покосами (ст. 42). Чрезполосность же признается и тотъ случай, когда каждый хозяйственный клинъ (поле, рука или смѣна) раздѣленъ между помѣщикомъ и крестьянами такъ, что отдѣльные клины помѣщика раздѣляются, одни отъ другихъ, отдѣльными же клинами крестьянскими.

40. Требованіе о разграниченіи выгона, состоящаго въ общемъ пользованіи съ крестьянами, можетъ быть заявлено помѣщикомъ и по истеченіи установленнаго въ ст. 38-й шестилѣтняго срока.

41. Обязательное, по требованію помѣщика, разграниченіе угодій не допускается болѣе одного раза по каждому селенію.

(Прод. слѣд.)

Въ Виленскомъ Вѣстникѣ нѣсколько разъ было говорено о Виленскомъ дворянскомъ клубѣ. Нѣкоторые лица, вздумали придать словамъ нашимъ совершенно ложное значеніе и даже предположили, что въ этомъ таилась какая то задняя мысль, порожденная личнымъ негодованіемъ.

Кто хотя немного слѣдитъ за направленьемъ нашей газеты, тотъ, конечно, не осудитъ насъ и не станетъ поддѣрживать, чтобы мы въ литературу вводили личные отношенія. Поэтому считаемъ долгомъ заявить здѣсь съ полною откровенностію: что мы, говоря о Виленскомъ клубѣ, вовсе не думали оскорбить кого либо, но досадѣ нѣсколькихъ писемъ изъ Виленскаго, помѣщенныхъ въ Экономическомъ указателѣ, въ которыхъ неизвѣстный корреспондентъ, между прочимъ заводилъ обвиненіе, что «будто бы расходъ суммъ зависитъ отъ произвола директора — распорядителя», — мы сочли долгомъ высказать наше мнѣніе на счетъ клубнаго трактира, вовсе неподтверждавшаго приведеннаго выше щекотливаго обвиненія, а напротивъ вызывая дирекцію клуба оправдать своего сочлена.

Вслѣдствіе этого, дирекція клуба, 21 января препроводила въ редакцію 150 экземпляровъ отчета о приходѣ и расходѣ суммъ за 1860 годъ, удостовѣривъ, что отчетъ этотъ былъ представленъ на общемъ собраніи членамъ клуба, на что никакого возраженія не сдѣлано, и что всѣ расходы показанные въ отчетѣ, произведены были на основаніи постановленій дирекціи.

Редакція немедленно разослала присланные экземпляры отчета городскимъ подписчикамъ, самыя же отъ насъ напечатала въ Вѣстникѣ. Но мы сдѣлали нѣвольное впрочемъ упущеніе въ томъ, что не напечатала этого отчета въ рускомъ переводѣ, что могло дать поводъ къ превратному истолкованію благонамѣренности нашихъ дѣйствій. Поэтому считаемъ неизлѣпимымъ повторить здѣсь этотъ отчетъ въ буквальномъ переводѣ.

Отзывъ дирекціи Виленскаго дворянскаго клуба отъ 21 января 1861 года за № 8-мъ въ редакцію Виленскаго Вѣстника. По случаю помѣщенной въ 97-мъ (1860 г.) Виленскаго Вѣстника статьи о Виленскомъ дворянскомъ клубѣ, дирекція онаго, препроводя въ сіи семь сто пятьдесятъ экземпляровъ отчета объ оборотѣ суммъ за истекшій годъ, для разсылки подписчикамъ, при померахъ газеты, считаетъ долгомъ присовокупить, что отчетъ этотъ былъ представленъ въ общемъ собраніи членамъ и надѣлъ изъ насъ никакихъ воз-

раженій, не сдѣлано; всѣ же расходы, показанные въ отчетѣ, произведены были согласно постановленіямъ дирекціи.

Для окончательнаго устраненія всякихъ недоразумѣній по этому предмету мы должны еще присовокупить слѣдующее:

1) Въ № 10 Вѣстника сказано было, что распорядителемъ по хозяйственной части избранъ г. Чеховичъ. — Поясняемъ, что избранъ г. Чеховичъ послѣдовало по случаю поданнаго б. директоромъ-распорядителемъ, г. Дмитриемъ Злотницкимъ, прошенія объ увольненіи его отъ званія распорядителя; директоромъ же клуба г. Злотницкій состоитъ и нынѣ, 2) что къ намъ доставлена подлинная книга прихода и расхода суммъ по части директора-распорядителя клуба за 1860 годъ. Изъ этой книги видно: а) что приходъ и расходъ суммъ въ теченіе всего года составлялъ всего 916 р. 86 к. с. и б) что по всѣмъ статьямъ расхода имѣются въ книгѣ собственноручныя росписки получателей.

ПРОЩАЛЬНЫЙ ОБЪѢДЪ Г. ГЛУШАНОВСКОМУ, (С о о б щ е н о.) (Статья И. К.)

Въ послѣдней нашей «Виленской Хроникѣ», мы вспоминали о прощальномъ обѣдѣ г. Глушановскому. Нынѣ считаемъ долгомъ рассказать объ немъ по подробнѣе. Въ воскресенье, 19 марта, какъ мы уже имѣли случай вспомнить, до сего чеховичъ, въ главѣ главнаго начальнаго края, собралось въ залъ клуба, проникнутое одною мыслію почтить, за дружескою трапезою во имя уважаемаго Антона Андреевича Глушановскаго.

Первый гость былъ, конечно, превозглашенъ въ честь виновника этого праздника.

Тронутый до глубины души, Антонъ Андреевичъ, выразивъ свою признательность въ слѣдующихъ, сколько удержала наша память, сердечныхъ словахъ: «ММ. ГГ. Привѣтъ, которымъ вымъ угодно было почтить меня, выше моихъ заслугъ. Позвольте прежде всего выразить вамъ, Ваше Высокопревосходительство, (обращаясь къ генералъ-адъютанту, В. И. Назимову) мою глубокую признательность за благожеланное вниманіе, которымъ Вы удостоили и мою скромную дѣятельность. Позвольте благодарить Васъ, Михаила Николаевича, [гражданскій губернаторъ М. Н. Поклевскій] въ Васъ я встрѣчалъ всегда благодушнаго начальника и содѣйствіе друга во всѣхъ моихъ начинаніяхъ. Васъ всѣхъ, господа, благодарю отъ души. Краснорѣчивѣе скажу въ всѣхъ словахъ, точно такъ, какъ, повторяю, правды вамъ, ММ. ГГ. выше моихъ заслугъ. Позвольте глубоко благодарить васъ, добрые мои сотрудники: благородное содѣйствіе ваше моимъ стремленіямъ, оказавшее одобреніе вамъ моей служебной дѣятельности и ваша тѣнь ко мнѣ признательность, будутъ для меня вѣчно памятны».

Затѣмъ, г. генералъ-губернаторъ, въ вѣсконыхъ словахъ, заявивъ сожалѣніе, что губернія лишается такого

31. W tych majątkach gubernji: Wileńskiej, Grodzieńskiej, Kowieńskiej, Mińskiej i części Witebskiej, gdzie obywatel, na mocy art. 6, będzie miał prawo odebrać część od będącej w użytkowaniu włościan ziemi, dla zostawienia w swém posiadaniu jednej trzeciej części należących doń gruntów uprawnych, i zechce skorzystać z tego prawa, tam odcięcie to uskuteczni się przez wzięcie w bezpośrednie władanie obywatela jednego lub kilku włościańskich участков, w całym ich składzie, nie rozdrabniając dzisiejszych участков w części, chyba co do tego nastąpiła szczególna dobrowolna umowa z włościanami.

32. Obywatel może, dla objęcia, na mocy art. 31, części włościańskiego wydziału w swoje bezpośrednie władanie, wybierając głównie oddzielne włościańskie участки, leżące pomiędzy gruntami folwarczными. Gdy takich участков się nie znajdzie, obywatel obejmuje w swoje bezpośrednie władanie największe włościańskie участки, aby przesiadlić, ile można najmniejszą ilością gospodarzy.

33. Kiedy, na zasadzie art. 30, 31 i 32, powrócą ostatecznie w bezpośrednie władanie obywatela участки ziemi, zajęte przez włościan, to znajdujące się na tych участках budynki, obracają się na korzyść włościan, od których odejmują się te участки, i na przeniesienie tych budynków daje się włościanom termin roczny. W razie, gdyby włościanin nie mógł lub nie chciał znieść budynków, to obywatel daje mu za nie osobne wynagrodzenie, które się stanowi albo przez dobrowolną umowę obywatela z włościaninem, albo wyrokiem sądu polubownego, a w razie, gdyby sąd polubowny nie doszedł do skutku, — postanowieniem Powiatowego Zjazdowego Urzędu.

34. Prócz wynagrodzenia za budowlę, włościanin, w razie objęcia od niego участка, przyłączonego do folwarcznej ziemi, otrzymuje jeszcze na zapomogę sumę, równającą się dwuletniemu czynszowi, jaki płacił w ostatnich czasach. Jeżeli włościanin nie był na czynszu, ale odrabiał pańszczyznę, to wzmiankowana zapomoga ma się równać wartości dwuletniej pańszczyzny. Dla tego wartość jej w pieniądzu stanowi się w gubernji Wileńskiej, Grodzieńskiej, Kowieńskiej i Mińskiej — według inwentarzowego szacunku powinności roboczej, a w czterech powiatach gubernji Witebskiej — wedle wysokości czynszu, jaki przypada z objętego участка, na zasadzie prawideł, wskazanych w art. 132 i 133 tej Ustawy. Włościanin ma prawo użytkować z odejmującego się dla przyłączenia do folwarcznej ziemi, участка, i nie porzucac go aż nim otrzyma w zupełności całą sumę, należną mu od obywatela, tak z rzeczy wynagrodzenia za budynki, jako też z rzeczy wyżej wzmiankowanej zapomogi, z powodu objęcia участка.

U w a g a. Zresztą obywatel może, jeśli zechce, i nie korzystać z służącego mu na mocy art. 5 i 6 prawa i zostawić участки, podległe zwrotowi i przyłączeniu do folwarcznej ziemi, po dawnemu, w użytkowaniu obrabiających je włościan i w składzie gruntów włościańskiego wydziału.

35. Jeżeli na włościaninie, u którego odejmuje się участок, liczą się jakiegokolwiek niedobory podatków i powinności, to z summy przypadającej włościaninowi, na mocy art. 33 i 34, z rzeczy wynagrodzenia za budynki i zapomogi, z powodu objęcia участка, wytrącają się wszystkie zaległe na włościaninie niedobory.

36. Jeżeli włościanin, oprócz участка ziemi, który się od niego odbiera, na mocy art. 30, 31 i 32, ma w swoim użytkowaniu drugi jeszcze inwentarzowy участок z siedzibą, to przy odebraniu od niego przez obywatela pierwszego участка, włościanin nie otrzymuje zapomogi, oznaczonej w art. 34.

II. Rozgraniczenie użytków.

37. Rozgraniczenie użytków, w skutek ugody polubownej obywatela z włościanami, poświadczonej koleją przepisaną przez Pośrednika Pojedynczego, w obecności innych wiarygodnych osób, może być uskutecznione w każdym czasie i bez żadnych ograniczeń.

38. Po upływie dwuletniego terminu, zakreślonego dla pierwsiestkowego utwierdzenia wydziału, naznacza się sześciolletni termin, w ciągu którego obywatel może wymagać o bowiązującego dla włościan rozgraniczenia wspólnych i znajdujących się w szachownicach z włościańskimi folwarcznych użytków.

U w a g a. Włościanin nie mają prawa żądać rozgraniczenia włościańskiego wydziału od folwarcznych użytków.

39. Rozgraniczenie użytków, może obejmować cały włościański wydział, albo tylko część jego, stosownie do tego: czy cały wydział, czy tylko część jego znajduje się we wspólnym lub szachowniczym użytkowaniu obywatela z włościanami.

U w a g a. Za wspólne użytkowanie uważa się w liczbie innych i to, kiedy w lesie będącym w bezpośrednim władaniu obywatela, włościanie użytkują z pokosów (art. 42). Do szachownicy jest liczyć się i ten wypadek, kiedy każdy klin gospodarzy (pole, sznur lub zmiana) rozdzielony jest między obywatela i włościanami tak, że osobne kliny obywatelskie przedzielają się jedne od drugich osobnymi także klinami włościańskimi.

40. Żądanie rozgraniczenia wygonu, będącego we wspólnym z włościanami użytkowaniu, może obywatel objawić i po upływie ustanowionego w art. 38 sześciolletniego terminu.

41. Obowiązujące, na żądanie obywatela, rozgraniczenie użytków, nie może mieć miejsca więcej, jak raz jeden w każdej wsi.

(Dalszy ciąg nastąpi.)

poлезнаго и добросовѣтнаго дѣятеля, каковымъ былъ г. Глушановскій.

Но вотъ г. Глушановскій встаетъ вторично съ мѣсто, и произноситъ, сколько мы запомнили, слѣдующее:

Позвольте, М. Г., превозгласить тость за благодеятельство Виленской губерніи! Въ настоящую минуту, когда являете совершенно новый элементъ въ нашу общественную жизнь, пусть все доброе, подъ вліяньемъ новой животельной силы, упрямлетъ боже и болше! Пусть свободные сельскіе обыватели, на развѣтвѣ своей общечеловѣческой жизни, пользуются тѣмъ же благоосвѣтленіемъ, которое испытываютъ государственные крестьяне».

Въ это время оркестръ музыки заигралъ гимна: «Боже Царя храни!».

Всѣ встали съ благоговѣніемъ, а главный начальникъ края, произнесъ слѣдующія замѣчательныя слова: «Воспользуемся произнесенными Антономъ Андреевичемъ словами, для превозглашенія тость Тому, по воли котораго, болше 20 миліонамъ людей дарована свобода, — по одному христіанскому побужденію!».

Громкимъ, неумолимымъ ура отвѣтила всѣмъ присутствующимъ на этотъ задуманный тость.

Не всѣмъ выпадаетъ на долю такіа торжественныя, ослѣпительныя минуты! Только истинныя заслуги, только безукорызненная нравственность могутъ вызвать такое почетное, и вѣдѣть съ тѣмъ теплое, провані! Но это еще не все. Передъ самымъ обѣдомъ Антономъ Андреевичемъ было передано овиціальное письмо отъ имени г. главнаго начальнаго края, которое мы помѣщаемъ здѣсь вполнѣ:

«Милостивый государь, Антонъ Андреевичъ!

Г. министръ государственныхъ имуществъ увѣдомилъ меня, что Высочайшимъ приказомъ отъ 27 июняшаго февраля, за № 6-мъ, ваше превосходительство назначены къ министерству.

Какъ главный начальникъ края, обращая съ своей стороны постоянное вниманіе на кругъ дѣйствій вашихъ съ самаго вступленія въ должность управляющаго Виленскою палатою государственныхъ имуществъ, съ августа 1857 г., я съ особеннымъ удовольствіемъ видѣлъ въ васъ благоумнаго, распорядительнаго, добросовѣтнаго и успѣшнаго ревнителя объ улучшеніи благосостоянія крестьянъ, истинномъ обихъ попеченіи и заботливости о нравственности ихъ развитіи, о бездомности, и всегда ранне опредѣленныхъ сроковъ поступленія доходовъ, возможномъ соблюденіи казенныхъ интересовъ, примѣрной услѣдственности въ постройкѣ православыныхъ церквей, съ израсходованиемъ на этотъ предметъ половинной суммы противъ смѣтнаго назначенія; замѣчалъ также постепенное распространеніе грамотности, въ открытыя старанія вашими учивающахъ, и исправленіе тѣхъ упущеній и недостатковъ, которые были послѣдствіемъ управленія вашихъ предшественниковъ.

Моему, видѣвая себя въ пріятную обязанность выразить вамъ, милостивый государь, нынѣ искренно мою благодарность за столь усердную и существенно полезную службу вашу по должности управляющаго Виленскою палатою государственныхъ имуществъ, почтительше прошу принять управленіе въ совершенномъ моемъ почтеніи и преданности.

В. Назимовъ».

Мы сказали въ послѣдней нашей «Виленской Хроникѣ», что считаемъ этотъ праздникъ важнымъ и летнымъ актомъ. И дѣйствительно. Онь важенъ, ибо его не породили никакія дабо личныя побужденія, а признаніе заслугъ Антона Андреевича, какъ челоука и общественнаго дѣятеля. Онь вѣстель — ибо весьма рѣдко достается въ удѣлъ такое прощаніе явцамъ, стоящимъ и выше въ служебной иерархіи.

Мы выноса изъ этого праздника убѣжденіе, что Антономъ Андреевичемъ Глушановскимъ должны водновать по очереди то чувство сожалѣнія, то радости; чувство сожалѣнія, что приходится разстаться съ обществомъ, доказавшимъ какъ искренне любить его; чувство радости — что предстаниса случай быть свидѣтелемъ такого трогательнаго заявленія уваженія.

Еще въ заключеніе остаеся намъ вспомнить о тѣхъ отеческихъ, дружескихъ отношеніяхъ, которыя существовали между Антономъ Андреевичемъ Глушановскимъ и вѣрными его управленію государственными крестьянами. Вотъ доказательство. Когда г. Глушановскій получалъ отъ начальства овиціальную бумагу о своемъ присоединеніи къ министерству, онь написалъ прощальное письмо къ государственнымъ крестьянамъ Виленскаго уѣзда. Письмо это, написано такимъ частосердечнымъ, простымъ слогомъ, такъ хорошо обрисовываетъ челоуческую сторону г. Глушановскаго, что мы не можемъ отказать себѣ въ удовольствіи, привести его цѣлкомъ. Вотъ оно.

«Прощайте, мои дѣтки! — я оставлю васъ. Трудно вамъ было исполнить мои приказанія — я знаю: трудные три года пережили вы, потому что нужно было и хозяйственнымъ заведеніямъ, и старымъ должи платить, и магазинамъ порожице наполнить, и училница, и больницы, и дороги устроить; но я знаю, что всѣ мои распоряженія вы исполняли усердно, потому что вѣрили, что все дѣлается для добра вашего. За то же и я люблю васъ, за то же люблю мое сердце теперь при прощаніи съ вами, за то и Богъ милосерднй любитъ васъ — потому вамъ нести всѣ тягости годами добрыми и показавъ вамъ благодарную милость свою водвореніемъ трезвости между вами: это, братцы, такая милость Божья для васъ, что и дѣти, и внуки ваши будутъ счастливы отъ нея. Бы усе и сами видите, какъ хорошо жить вамъ безъ водки: и въ полѣ хорошо, и скотина поправиса и умножиса, и въ гумнѣ полно, и въ хатѣ спокойно и здорово, — нѣтъ ни дракъ ни сорья, нѣтъ и наказанія, а дѣтки учатся дѣру и труду, глядя на добрую жизнь родителей, а въ школахъ учатся грамотѣ и молятся Богу милосердому. Спокойно и весело вамъ теперь уже: у большаго части обывателъ уже нѣтъ никакихъ недоимокъ, во всѣхъ обществѣхъ полные магазины, и уже вамъ объявить, что въ болшей части обществѣ только по 2 гарницѣ овсаго и по 4 артово, а въ половинѣ обществѣ только по 1 гарницѣ овсаго и по половинѣ гарницѣ артово. Вотъ видите, мои дѣтки, какъ вы трудитесь, и здоровые по милости Божьей, и довольны и терпите годъ, то уже не придется вамъ ни отъкуда брать хлеба и прокуратъ: уже не будете терять рабочей силы, какъ прежде, а будете иметь на мѣсто и изнурять вашихъ коней: будетъ своего хлеба и въ нѣскольکو черныахъ годовъ; но не будете и черныахъ годовать, если вы не станете опять снѣдѣть въ кормажѣ, да будете трудиться и Богу молиться. Спасиса — вы усердно помогали мнѣ и честно служили обществу, и братьевъ вашихъ, которые сами, на хлѣбахъ моихъ, съ честью выбрали васъ обихъ въ начальники; вамъ доволны и ближайшіе начальники ваши».

Какъ бы далеко небыва и отъ васъ, я буду съ вами моего душею, буду радоваться вашимъ счастиемъ, буду нынѣ вѣсело, когда вы начальники ваши найдете васъ добрыми людьми. Прощайте, мои братцы — да поможетъ вамъ Богъ во всемъ добромъ!»

Глушановскій».

do Windsor. Ks. Wallji udał się na przyjęcie siostry w Douvres, z hr. Bernstorff, posłem pruskim i jego małżonką.

Dziennik Times, z otrzymanych listów donosi, że król-wicz Alfred przybył 25 lutego na wyspę Barbade, w Antylach, gdzie przyjęty został z największym współczuciem. Na tych to dalekich morzach dojdzie go smutna wieść o śmierci babki.

W dziedzinie zdarzeń polityki zewnętrznej, poselstwo, czyli zagajenie prezydenta stanów zjednoczonych, ma pierwszeństwo przed wszystkimi innymi. W ogóle nie jest zaspakajające. Dziennik Times jest dość wiernym tłumaczem mniemania powszechnego w tym względzie: „Mowa, są jego słowa, zajęła stanowisko ściśle konstytucyjne. Na tem polu prezydent zamknął się i okopał, w obrębach władzy oznaczonej, jaką mu konstytucja nadała i nie chce żadnej innej uznawać. Piłnuje się jedynie ścisłej swojej powinności i dowodzi, iż nadszedł czas spełnienia prawa, we wszystkich częściach Jednoty,—oraz zachowania własności związkowej. Ma przeto zamiar wykonać prawo i ocałać własność związkową. Jakże stąd wynika następstwa, troszczyć mu się o to nie wolno: jego powinnością jest spełnienie prawa: niech ci, co prawo uchwalili, odpowiadają za jego skutki. P. Buchanan podobnie pojmuje obowiązki swego urzędu; ale wyprowadził stąd wniosek, iż nie mu czynić nie należało, tymczasem p. Lincoln widzi się zniewolonym czynić właśnie to, co nieuchronnie sprowadzi wojnę, do której wypowiedzenia oświadcza, iż nie jest mocen.“

Dziennik Times zwraca uwagę na niebezpieczeństwo stanowiska, obranego przez p. Lincoln. Nowy prezydent udaje nieswiadomość o buncie na Południu, tudzież że 7 stanów oderwało się od Jednoty. Nie wie o tych wypadkach i mówi o powszechnym wykonaniu praw związkowych, jakby nie domyślał się nawet, że rozkazy jego spotkać mogą gdziekolwiek najmniejsze sprzeciwienie. Południe pozycza to za wyzwanie, którego przyjęcie nie omieszka i już telegraf donosił, że władze urzędujące w Montgomery wyprawiły agenta do Charleston, dla opanowania, wstępny bój, twierdzą Sumter, panującego nad wejściem do portu tego miasta. W obec takich usposobień rokoszantów, postawa niewinnej niedomyslności, przybrana przez prezydenta, jest rzeczywiście dziwna.

„Sądzimy, mówi dziennik Times, że zamiast zapoznawać oderwanie się Południa i traktować je jak niebyle, prezydent powinien pozyczać się za rzeczywiście. Nie mówimy, aby uznał prawo oderwania się, które oczywiście nie istnieje, tak jak prawo powstania dla osad amerykańskich przeciw koronie angielskiej nie było zapisane w konstytucji Wielkiej Brytanji. Nie mówimy, aby prezydent był obowiązany pozyczać się za prawnocną konfederację, która utworzyła się przeciw jego konfederacji, ale twierdzimy, że jak człowiek rozsądny a mądry, jak urzędnik państwowy i dobry obywatel, że służy swemu krajowi, patrząc się na rzeczy tak jak nie są, nie zaś tak jak są. Kiedy wojna domowa nad krajem wisła, należy rozstrząsać warunki, podawane przez stany południowe, by uniknąć najstraszliwszego nieszczęścia. Druga ostateczność stać zawsze będzie otworem, a miedz bratobójczy nie stępi swego ostrza przez to, że kilka dni dłużej zostanie w pochwie: ale postawa obrona przez prezydenta nie daje ani nadziei ani możliwości pojednania.“

Na parlamentem było dotąd, dosyć spokojnie; ale d. 21 p. Maguire, właściciel i główny redaktor dziennika Cork Examiner, deputowany irlandzki z Dunganon, ma wystąpić z zapytaniem u lorda Palmerstona, zapisanem w porządku dziennym izby gmin, w następujących słowach: „Czy prawda, jak mówią pewne dzienniki francuskie i inne, że w odpowiedzi na poselstwo (mowę) lorda wysokiego komisarza wysp Jońskich, do izby prawodawczej, iż ta oświadczyła, że opieka angielska powinna być uważana za jedyne źródło niedoli Jocyzyków i że żądała aby rzecz o połączeniu wysp z Grecją oddać na powszechne głosowanie; tudzież, że w skutek tego objawu i innych, izba tylko co zebrała odroczenia została przez lorda wysokiego komisarza na 6 miesięcy?“

P. Maguire ma także żądać wydrukowania korespondencji, ściągającej się do tego przedmiotu. Jest on deputowanym liberalnym. Cios będzie tym dotkliwszym dla lorda Palmerstona, że urczy podaną ściśnioną rozbiórki teorii bezwarunkowego prawa, służącego narodom do rządzenia się według własnych chęci i obierania kształtu rządu, jaki pożądy dla siebie za właściwy. Szlachetny wiec-hrabia nie będzie mógł nawet odwoływać się do traktatów 1815, bo lord John Russel, z takim lekceważeniem potępił je w powtórnej depeście swojej do Sir James Hudsona.

Zobaczymy czego trzymać się przyjdzie co do szczeroci twierdzeń angielskich o wszechwładztwie ludowem. Lord Palmerston jest aż nadto zdolnym do wykrywania się z trudności; nie zbędzie mu na sposobach; w końcu, jak mówił Pascal, „co jest prawdą z tej strony Pyreneow jest błędem z tamtej.“ Będzie to ostatnia parlamentowa rozprawa przed wielkanocą, bo izba odroczy się d. 26 marca.

W sprawie duńskiej gabinet angielski przeciwnym jest związkowi niemieckiemu, tak przynajmniej wnosić należy z odczytów dzienników Globe i Rammer poczyty. Ta ostatnia, pod natchnieniem lorda Palmerstona, w artykule zajmującym dwie kolumny, silnie powstaje na roszczenia niemieckie. Sam jego początek tłumaczy pogląd na tę sprawę angielskich mężów stanu:

„Choćby Anglija zajmują się więcej niż kiedykolwiek polityką zagraniczną, a mianowicie tem wszystkiem co się ściąga się do Włoch, Rosji i Turcji, nie wielu jest co by dostatecznie zmierzli głębokość sprawy holstejsko-szlęwickiej. Nie wielu jest takich, co by dobrze obeznali się z postępowaniem kłótliwem, bezwzględem i nieuczciwem, które od 12 lub 13 lat naraża na tyle cierpień i koronę i lud duński. Cierpienia te nie pochodzą, zaprawdę, od ludu niemieckiego, który jest plemieniem uczciwym, prawem i szczerem, ale od niektórych demagogów niemieckich, nietroszczących się o wybor środków, którzy popełnili ambitnego króla i gabinet, bardziej awanturniczy niż roztropny, do uwierzenia, iż najwięcej na tem zależy fatherlandowi (ojczyźnie) w tej tak zawichrzanej epoce, aby rozdmuchać wojnę powszechną z powodu pytania, które ludzkie zdrowe rozum i dobrej woli mogą zatwierdzić w kilka dni, bez wypotrzebowania kwaterki atramentu, lub rozlewu choć jednej kropli krwi.“

A u s t r i a .

Wiedeń, 19 marca. Gazeta dunajska, organ hr. Reclberga, umieściła, pod napisem: Położenie Anglii na morzu Adriatyckim, następujące uwagi:

„Wypadki, od roku przygotowane na Czarnogórze i w krajach słowiańskich w Turcji, mają cel dwójsty: jeden skierowany przeciw Austrii, drugi przeciw Anglii. „Dowiedliśmy już dawniej, że Piemont nie może nie stanowczego przedsięwzięcia na Wenecję, bez urzędowego opanowania dalmackich wybrzeży z ich pysznymi portami. Czarnogórze nie są swymi sprzymierzeńcami mają do tego ulatwić drogę. Wiadomo, że najgorętszym ich pragnieniem jest posiadanie portu na morzu Adriatyckim; Piemont, razem ze swymi opiekunami, miał im to przyrzec. „Francja inny jeszcze cel ma na widoku. Dla zrozumienia tego, należy tylko przypomnieć sobie, co Napoleon I pisał do Dyrektora, po opanowaniu wysp Jońskich i flo-

ty weńcejskiej: „Z tych rozmaitych stanowisk czuć być będziemy nad cesarstwem otomańskim, rozpadającym się na wszystkie strony; zależeć to będzie od nas czy zechcemy jej wspierać, czy zagarnąć części, jakie pozostają dla siebie za dogodne. Nado uczynimy prawie bezsilnym panowanie Anglii nad oceanem... Przez zajęcie Egiptu, otworzymy sobie prostą drogę do Indji; bo w Egipcie powinniśmy uderzyć na Anglię.“

„Czyż nie jest widocznem dokąd prowadzą wszystkie przedsięwzięcia od kilku lat przez Francję podejmowane? W Egipcie kopie się kanał suezki i zaprowadza się silna osada francuzka; Obiedwie Sycylje są już w ręku serdecznego sprzymierzenia Francji; w Syrii, Francja postawiła mocną stopę, Wenecja zaś i Dalmacja mają być wydarto Austrii. A kiedy to wszystko ziści się, czy Anglija potrafi długo jeszcze gościć na wyspach Jońskich, których ludność niecierpliwi się, by skruszyć Jarzmo angielskie? „Kilka okrętów liniowych angielskich, przez parę miesięcy stało na kotwicy, w ciągu przeszłej zimy, w Korfu, a drożyna i niedostatek żywności były tak wielkie, że ogólnie narzekano i Triest musiał wysłać do Korfu kartofle, jarzyny i t. d. Ale cóż będzie, kiedy Francja i jej sprzymierzeniec zostaną panami Adriatyku i wszystkich jego portów? Już posiadają Messynę, Neapol, Bari, Mol-fetta, Ankong, całe wybrzeże zachodnie Adriatyku, wyjąwszy jedną Wenecję.“

„Teraz nadchodzi kolej tej ostatniej i całego wybrzeża wschodniego. Piemont dopomina się już o Triest i Istrię. Wyspy Jońskie i Malta ujrzą się odosobnionemi; a między stanem angielskim są do tego stopnia zaściępieni, że marzą tylko o przymierzu z Francją i Włochami; nie widzą, co nawet radykalnie angielscy począwszy rozumieć, a mianowicie, że Francja za cel ostatni swoich usiłowań założyła upadek Anglii i że jedna Austrija, jest przyrodzoną sprzymierzenia tego państwa. Czy lord John Russel nie widzi, że już dzisiaj Francja ma na zawołanie wszystkie i tak obfite zasoby Włoch i że za swoje spóźdżalanie odebrała nagrodę (Sabaudję i Nizzę), tymczasem Anglija przestawiać musi na własnych siłach.“

W dzienniku piesztańskim Surgony, czytamy: „Kard. arcybiskup zagrzebski ks. Hauik (Jerzy, ur. w Styrii 1787 r.) donosił, w liście pisanym do cesarza, że z powodu 50 letniego jubileuszu swego kapłaństwa, d. 6 maja, postanowił poświęcić ostatki majątku, już przeznaczony na miłosierne uczynki, t. j. około 80,000 zł. r. na przytułek ubogich w swoim komitacie.“

P r u s y .

Berlin, d. 21 marca. Wiadomo, że izba panów, w Prusiech trzyma się zasad najzupełniej wstecznych, że jest wbrew przeciwną terażniejszemu gabinetowi, że pragnie najmocniej usunąć go od rządu i sama ująć wodze poposiłtej sprawy. Między projektami, wniesionymi na parlament w bieżącym roku dwa szczególnie najmocniej ją obrażają, mianowicie: prawo o małżeństwie cywilnem i prawo porównania podatku ziemskiego. Co do pierwszego, nie same tylko pobudki religijne skłaniają izbę panów do opierania się jego przyjęciu, ale obawa, aby to nowe prawo nie obalilo dawnych ustaw o małżeństwach szlacheckich z niewiastami niższego stanu, ustaw, które weszły do kodeksu cywilnego pruskiego i na hańbę wieku, dotąd są obowiązujące, tak dalece, że potomstwo, z tak nierównego małżeństwa spłodzone, traci prawo dziedziczenia nieruchomości majątków po ojcu, byleby o to, choć najdalej krewny sądownie nie pozwał. Izba panów odrzucała ogromną większością projekt o małżeństwie cywilnem, mimo to, że król wyraźnie oświadczył, w odpowiedzi na adres, że przyjęcia rzeczzonego prawa życzy.

Pod wpływem tegoż feodalnego ducha, izba panów chciała się wynąć od zagłosowania równości podatku ziemskiego. W skutek dawniejszych przywilejów, wszyscy niemal posiadacze majoratów cieszą się uwołnieniem dóbr swoich od podatków. Rząd, wnosząc nowe prawo, dobrowolnie, pod tym względem, wszystkich posiadaczy ziemskich zapowiedział, że właśnie wpływający stąd dochód, obróci na powiększenie i urządzenie wojska. Izba panów najgoręcej rzeczzonego powiększenia pragnie, tudzi się bowiem nadzieją, że skoro jej członkowie do ministerstwa wejdą i rząd w swoje ręce zagarną, łatwo skłonią króla do obalenia konstytucji, lub przynajmniej do takiego jej ścięśnienia, iżby można ją za głoskę martwą uważać; w tym zaś zamachu stanu najwięcej liczą na pomoc wojska. Panowie postawieni na rozdrożu, albo stracenia swych niesprawiedliwych przywilejów, albo odmówienia rządowi zasłków pieniężnych, na urządzenie wojska, rzucili się na wybieg. Jeden z członków izby wyższej, hr. Arnim, wnosił, aby dla dostarczenia rządowi środków opędzenia potrzeb budżetu wojskowego, wznowić i podnieść do znacznej wysokości podatek od dochodów; wniesienie hr. Arnim, znaczna większość przyjęła i izba panów już cieszyła się mniemaniem swoim zwycięstwem; ale prócz tego że rząd podobnej uchwały nigdy zatwierdzić nie mógł, cały naród odepchnął ją z oburzeniem; czemże bowiem są dochody ziemskiej feodalnej własności, w porównaniu tego co wszystkie inne stany królestwa wysiłnieniem zdolności umysłowych, obrótem kapitałów włożonych w przedsięwzięcia kupieckie, rękodzielne i rolnicze w pocie czoła i pracą rąk własnych corocznie wydobywają? Wybieg izby panów był nader powszedni, nader w oczy bijący, aby się na nim poznać nie miano. A jednak ta systematyczna opozycja tak z początku powszechność zdumiała, że już o zmianie ministrów mówić zaczęto. Według zyskiego trybu parlamentowych ustanowień, po upadku dzisiejszego wywołanego gabinetu, musiałby rząd objąć gabinet feodalny; lecz wobec powszechnego usposobienia izby poselskiej i całego pruskiego narodu, ani tygodnia przy władzy utrzymać się nie potrafił.

Owoż na dzisiejszym posiedzeniu izby panów, dnia 21 marca, minister sprawiedliwości uczynił następane rządowe oświadczenia. „N. k. j. raczył upoważnić ministra wyznać i mnie, do cofnięcia projektu do prawa o małżeństwach cywilnych. Składając p. prezesowi najwyższe upoważnienie, z d. 20 marca, dodaje, w imieniu rządu, wyrażenie żalu, że w skutek wypadku obrad izby wyższej nad projektem tego prawa, musiano pozostać się z nadzieją ostatecznego zatwierdzenia w ciągu bieżącego roku, przedmiotu, którego prawodawcze rozwiązanie jest tak naglącem.“

Następnie pan minister skarbu oznajmił co następuje, z powodu wniesienia hr. Arnim: „Izba na 16-tym swoim posiedzeniu, d. 16 marca, uchwalila: aby rząd wniosł na sejm, jeszcze w bieżącym roku, projekt do prawa, oparty na zasadach wypowiedzianych t. j. ustanowienia nadzwyczajnego tymczasowego podatku od dochodów ruchomych, a to w celu pokrycia wydatków reorganizacji wojska.“

„Rząd wziął to uchwałę pod ścisły rozbiór, ale musiał uznać za uzasadnione zarzuty, czynione w ciągu rozpraw izby, przeciw jego wykonaniu. Gabinet przeto upoważnionym jest do oświadczenia: że rząd nie widzi środka przychylenia się do owego wniesienia.“

DEPESTE TELEGRAFICZNE.

TURYŃ, 23 marca. Gazeta urzędowa ogłasza sprawozdanie admirała Persano do ministra marynarki o działaniach eskadry pod Gacta.

Gazeta donosi o zmianach gabinetu, zupełnie zgodnie z wczorajszą depezą. Minister skarbu pozostanie na czele wydziału, aż dopóki pan Bastogi nie będzie mógł objąć jego kierunku.

Wczoraj podpisano przedwstępna umowę między ministrem robót publicznych, a panem Adami, o zbudowanie dróg żelaznych we Włoszech południowych. Generał de La Marmora wystąpił z zapytaniem ministrów o składzie wojska Włoskiego, co dało powód do żywych rozpraw, w których wzięli udział: jen. Fanti, hr. Cavour i Sirtori. Izba przeszła do porządku dziennego.

Na posiedzeniu senatu p. Sforza żądał, aby rząd czynił urzędowe kroki o wycofanie wojsk francuzkich z Rzymu.

WIEDEŃ, 23 marca. Gazeta Wiedeńska ogłasza dziś dekret cesarski, upowazniający zebranie kongressu narodowego serbskiego na d. 28 bież. miesiąca. Kongres składać się będzie z biskupów greckich nie-uniów, z 25 kapłanów i 30 deputowanych świeckich. Biskup Rajacic został upowazniony przystąpić do wyborów, podług prawideł wyborczych, przezien podanych.

Czytamy w Monitorze powszechnym, „Cesarz przyjął dziś, d. 23 o godzinie 2 po południu, w sali tronowej, deputację ciała prawodawczego, upowaznioną do złożenia adresu tej izby. Na czele deputacji znajdował się prezes i członkowie bior. Po prawej i lewej stronie cesarza blisko tronu, stali: ks. Napoleon, książęta: Lucjan i Joachim Murat. Wielec urzędnicy koronni, urzędnicy domu cesarskiego i oficerowie służbowi książęcia Napoleona. Ministrowie i członkowie poufnej rady; marszałkowie i admirałowie obecni w Paryżu; wielki kanclerz legji honorowej i gubernator inwalidów.“

Prezes ciała prawodawczego odczytał adres, Cesarz odpowiedział:

„Mości panowie deputowani! „Dziękuję izbie za wynurzone dla mnie uczucia i za położoną we mnie ufność. Jeżeli ta ufność zaszczyca mnie i cieszy, sądzę, że jestem jej godnym przez moją stateczną troskliwość zapatrywania się na rzeczy ze stanowiska prawdziwego dobra Francji. Należę do swego czasu, zatrzymać z przeszłości wszystko co miało dobre, przystosować przyszłość uprzątając na drodze cywilizacji przesydy, które jej bieg tamują, albo urojenia, które ją narażają,—oto jakim sposobem przekazemy dzieciom naszym dni spokojne i pomyślne.“

„Mimo żywość rozpraw, bynajmniej nie żałuję widząc, że wielkie ciała państwa zajęły się tak trudnymi pytaniami polityki zewnętrznej. Kraj pod wielu względami z tego korzysta. Te rozprawy uczają go, niemogąc niepokoić.“

„Wierzę, że zawsze szczęśliwym będę, zostając w zgodzie z wami. Wyszedszy z jednego głosowania, prowadzonym jednem uczuciem, pomagajmy sobie wzajemnie we wspólnej pracy,—około wielkości i powodzenia Francji.“

Te wyrazy przyjęte zostały jednomyślnie okrzykami: „Niecch żyje cesarz!“

MARSYLJA, 24 marca. Listy ze Stambułu z d. 13 zapewniają, że Prusy i Austrija doręczyły, tak jak Rosja i Francja, noty, dopominające się o niezwłoczne reformy.

Porta w obec powstania Hercegowiny, tudzież innych trwo, powołuje pod chorągwie 50,000 redifów.

TURYŃ, 26 marca. Rozprawy nad pytaniem rzymskim odbywają się i dziś jeszcze w izbie deputowanych. Pan Joachim Pepoli protestuje przeciw gwałtowności, z jaką mówcy cudzoziemscy wystąpili. Uwielbia Napoleona III, który wyzwalał władzę duchowną z więzów władzy świeckiej, wyświadczył kościołowi nierównie większe dobrodziejstwo, niż Karol wielki przez swoje zgubne uposażenie.

Pan Buoncompagni, zwracając się do cudzoziemskich oskarżycieli, okazuje, że ruch włoski niema nie obrażającego dla religijnego uczucia, które jest świętem dla całego Włoch.

W imieniu większości wnosi następne uzasadnione głosowanie: „Izba, wysłuchawszy oświadczenia ministrów, ufna, że po zapewnieniu godności, przyzwolności, niezależności papieża i zupełnej swobody kościoła, zastosowanie zasady nieinterwencji będzie miało miejsce za zgodą Francji, i że Rzym, stolica obwołana zyczeniami ludu, będzie oddany Włochom, przechodzi do porządku dziennego.“

Mówcy strony lewej pragną prostego ogłoszenia Rzymu stolicą i prośby, aby cesarz Napoleon wycofał swe wojska.

Pan Ferrari mówi, że jedyny system polityczny, którego trzymać się należy, jest być w przymierzu z Francją. Podług niego, Rzym jest zgubnym dla królów włoskich. Aby tam pójść i pozostać, należy zmienić wyobrażenia filozoficzne i religijne.

Rozprawy ciągną się dalej.

MARSYLJA, 26 marca. podług listów, pisanych z Neapolu d. 23, z powodu objawu wyrobników, kierowanego przez pana Liborio Romano, z chorągwią, na której wierzchu zatknięto czapkę frygijską, załoga została cofnięta do koszar. Kamoristi mieli ranić wieczorem kilku gwardzistów, którzy wzięli wiehrzycei, a mianowicie la Sangioannara. Nazajutrz miał panować powszechny popłoch; processja została przzerwana kilku wystrzałami. Zresztą spokojność przywrócono.

Donoszą z Rzymu z d. 23, że półkownik Beedelièvre przed odjazdem wezwał przez rozkaz dzienny: „Zauwag papierkach do pozostania w służbie.“

Pan Charette otrzymał mianowanie na dowódcę bataljonowego.

Dziennik rzymski oznajmuje, że pan Beedelièvre odjeżdżając otrzymał dowody przychylności papieskiej.

Książdz Merode miał rozkazać zamknąć koto turyńskich francuzkich.

ZAGRZEB, 26 marca. Pogranicze wojskowe nie będzie przedstawiane na sejmie trzech królestw. To postanowienie rządowe obudziło powszechne niezadowolone. Wszystkie komitaty chcą protestować przeciw temu wyłączeniu.

Zgromadzenie komitetu w Po-sega oświadcza, że rada cesarstwa jest ustanowieniem niezgodnem z konstytucją trzech zjednoczonych królestw. Postanowilo przeto protestować przeciw wysłaniu deputowanych do tejez rady.

TURYŃ, 27 marca. Rozprawy ciągną się dalej w izbie deputowanych. Pan Chiaves mówi przeciw przeniesieniu stolicy do Rzymu.

Pan Maresca radzi utrzymać w Rzymie załogę francuzko-włoską. Hr. Cavour zbija wniesienie pana Chiaves, ponieważ rzeczą jest naglącą ogłosić natychmiast Rzym stolicą Włoską, przeniesienie odbędzie się na mocy prawa i bez nieporządku. Czas będzie naznaczony.

Udzielimy władzy duchownej rękojmię swobody i siły moralnej, których nigdy żadne państwo przyzajne nie mogło dostarczyć państwu. Utrzymywałem od wielu lat swobodę kościoła. Spodziewam się, że w krótkie mniemanie powszechne będzie przygotowane do jej ogłoszenia i że Francja będzie z nami zgodną. Hr. Cavour popiera wniesienie pana Buoncompagni, które przyjęto prawie jednomyślnością.

Rozprawy zamknięto.

ZAGRZEB, 26 marca. Muszyr Izmael-pasza skupił swe wojska niedaleko Trebinji, inne rozłożone są blisko Gacko i Pileczy. Obecnie spokojność panuje. Powstańcy i Czarnogórzanie wycozywiają. Wszystkie wsi okoliczne przy Trebinji i Gacko, poddały się księżęciu Czarnogórskiemu, który niedawno widział się z konsulami zagranicznymi, urzędującymi w Skutari.

MARSYLJA, wtorek 26 marca. Doszła tu wieść o rozruchach w Neapolu, które jednak wnet poskromiono. Dzienniki Marsylskie mówią o rozruchach, wybuchłych w Palermo i o krwawej walce, zaszłej w Margarita. W Messynie podobnie były nieprzyjazne objawy, gdzie miano żądać zburzenia cyfadelli, chociaż lud Messyński ciągle wielbi Garibaldięgo.

PESZT, 26 marca. Zapewniają, że cesarz austriacki będzie obecnym na otwarciu sejmu węgierseiego. Wnoszą z tego, że przyjął wszystkie przełożenia kanclerstwa nadwornego.

WIEDEŃ, 27 marca. Dzienniki wiedeńskie donoszą, że postanowienia sądowej węgierskiej konfederacji, ściągające się do przywrócenia praw węgierskich i ministerstwa niezależnego dla Węgier, zostały odrzucone. Muncypalności królestwa Lombardzko-Weneckiego, mają mianować 20 deputowanych do rady cesarstwa.

Czytamy w dzienniku turyńskim, Narodowości d. 27:

„Od dnia wczorajszego legacja francuzka, w pasportach wydawanych swoim krajowcom oznacza, pod nazwą królestwo Włoskie, wszystkie prowincje półwyspu. To oznaczenie w położeniu względem Francji i Piemontu, co do ich stosunków dyplomatycznych, jest uznaniem rzeczywistém Wiktora Emmanuela królem Włoskim.“

„Francja uwieńcza przed wszystkimi innymi państwami dzieło, rozpoczęte bez ich spóźdżalania.“

LONDYN, czwartek 28 marca. Ostatnie wiadomości, otrzymane z Waszyngtonu, są z d. 16 marca. Donoszą, że konferencja południowa mianowała kommissarzów, którym poruczonem będzie udać się do Anglii i Francji, aby wyjednać uznanie konfederacji południowej i zawrzeć, ku wspólnej dogodności, układy handlowe.

LONDYN, czwartek, 28 marca. Zakład Reutera udziela następną depezę z Konstantynopola z d. 23 marca:

„Na żądanie Sir Henryka Bulwer, Porta zgodziła się wstrzymać spełnienie kary śmierci na naczelnikach Druzów: Seid Beju i Dżemblacie. Na żądanie zaś kommissji między-narodowej, egzekucja dwóch drugich zwierzchników Druzów, została zawieszoną.“

Tegoż dnia wieczorem.

Zakład Reutera donosi: „Officerowie jeneralnego sztabu Garibaldięgo, znajdujący się za granicami Włoch, otrzymali rozkaz przybycia na d. 2 kwietnia do Brescya, dla znajdowania się na konferencji.“

PARYŻ, 28 marca, wieczorem. Dziennik La Patrie ogłasza dziś wieczorem artykuł, w którym powstaje z żywością na obecność książąt Orleañskich przy pogrzebie księżny Kent, gdzie urzędowie wystąpili.

Dziennik mówi, że te postropane knowania zmocnić tylko muszą dynastję napoleońską, i że lud angielski nie jest weale winia za te drobne wykryty.

Francja i Anglija, mają więcej niż kiedykolwiek, potrzeby do zostawania w zgodzie.

ARAD, (w Węgrzech), piątek 29 marca. Po wybraniu deputowanego na sejm, zaszła 26 w Lippa bitwa między Rumunami i Niemcami; było trzech zabitych i 14 ranionych. Kommissja śledcza przybyła już do Lippy.

TRYEST, 29 marca. Lord Elgin, w powrocie z Chin, zawiął dziś do tutejszego portu na wojennym angielskim okręcie: „Straszliwy.“

PESZT, 29 marca, wieczorem. Dziennik Pester Lloyd donosi dziś wieczorem z Wiednia, z pewnego źródła, że sędzia nadworny, hr. Appony, złożył swój urząd, i że otwarcie sejmu węgierskiego zapowiedziane na d. 2 kwietnia, według podobieństwa do prawdy, nastąpi dopiero 7 kwietnia.

(Le Nord i J. de S. P.)

PRZEGLĄD MIEJSCOWY.

Wilno.

(Nadesłano.)

Wileńskie Towarzystwo Dobroczynności, na zyczajnym posiedzeniu, w przeszły piątek, 17 marca, przywołując do skutku uchwałę swą z roku przeszłego, odbyło akt zawieszenia w sali posiedzeń portretu swego Wice-Prezesa, JW. JX. Pralata Józefa Bowkiewicza.

Spotkany przez liczniej niż kiedykolwiek zgromadzonych członków, zaledwo dostojny Jubilat zasiadł, jak zwykle, prezesowskie krzesło, p. hr. Eustachy Tyszkiewicz zawiadomił go o celu zebrania, wymieniając zarazem w krótkich, ale treściwych słowach, powód wdzięczności Towarzystwa, które, skutkiem trafnego a gorliwego zarządu, pomimo ogromnej różnicy zasobów, stoi na wysokości podobnych Towarzystw w miastach stołecznych.—Po tych słowach, za danym znakiem, spadła zasłona okrywająca portret, umieszczony na podnieśnieniu poza krzesłem prezesa, a odznaczający się również gładkością pędzla, jak trafnie podobieństwem, dzięki znakomitemu talentowi p. Jana Ziembkiewicza, który go z polecenia Towarzystwa wykonał; członek zaś Towarzystwa, p. A. E. Odyński, wywijając się z włożonego nań przez kolegów obowiązku, przemówił w następujących słowach:

Dostojny Pralacie! Jakkolwiek dobroczynność prywatna, skarbiąc wiekuiastą zapłatę, wyraźniej od wszelkich cnót innych ma sobie przepisane prawo, iżby lewica nawet nie wiedziała o czynach prawicy; prawidło to atoli nie rozciąga się wcale do korzystających z jej darów, ani kępuje głosu ich wdzięczności, którą owszem toż samo prawodawstwo Boskie za świętą im powinność względem dobroczyńców wskazuje. Tém bardziej więc zasługa publiczna, choćby nawet wyłącznie na ołtarzu dobroczynności złożona, nie może czuć się obrażoną we właściwej sobie skromności, jeśli czy to obowiązani przez nią, czy jej najbliżsi świadkowie, wdzięczność swą albo uznanie pragną jej okazać publicznie, aby przez to nie tylko jej pamięć, ale i wzór chwalebny dla potomnych przekazać. Tą myślą i tém uczuciem powodowani członkowie Wileńskiego Towarzystwa Dobroczynności, oceniając, dostojny Pralacie, i twoją niezmierną gorliwość i tyloletnie zasługi i prace, dla dobra tegoż Towarzystwa podjęte, a którym i ono samo, i utrzymywany przez nie dom ten, schronienie ubogich, głównie dziś był swój kwitnący i ciąglej postępowi zawdzięcza; jednomyślną uchwałą, na posiedzeniu d. 30 czerwca r. z. zapadła, obok przeznaczenia wiecznego fundusza, pod imieniem twojem, na utrzymywanie przy Gimnazjum tutejszem jednego ubożego ucznia, z pomiędzy wychowanków domu Dobroczynności, postanowili zarazem, aby portret twój, czcigodny Pralacie, za życia jeszcze twojego umieszczony był w sali posiedzeń, w rzedzie zdojających ją wizerunków, już to pierwszych założycieli Towarzystwa, już głównych jego dobroczyńców lub opiekunów. I oto, z rozrównaniem radośnym, widzimy skutek tej uchwały naszej; a patrząc na cię samego, dostojny Pralacie, przewodniczącego jak zwykle obradom naszym, i zarazem na ten twój wizerunek, ogarniamy uczuciem i myślą przeszłość i przyszłość tego domu: przeszłość twoich dłań zasług i wspólnych z tobą prac naszych, i przyszłość, w której nowi kiedyś członkowie miejsca nasze przy tym stole zasiadają, a wpatrując się już tylko w twój obraz, jako się my dzisiaj z radością w żywe twoje wpatrujemy oblicze, wspominać będą, jak my wspominaliśmy, chlubne twoje zasługi i czyny, a zarazem cześć naszą i przyjaźń dla ciebie, których ten obraz będzie dla nich dowodem, a które ty sam w tej chwili czytasz w sercach i oczach naszych. Mnie poroczono zaszczytny obowiązek wyrażenia ci tych uczuć przez słowa. Pozwól więc, że jako w przeddzień twojego Patrona, dodam do nich, w imieniu wszystkich obecnych tu i nieobecnych kolegów naszych, wspólne nam wszystkim życzenia: oby Bóg miłosierny przez długie jeszcze lata obdarzał cię siłą i zdrowiem, dla przewodniczenia naszemu Towarzystwu, dla dobra ubogich, przytulonych w tym domu, dla pociechy twoich przyjaciół i całego społeczeństwa naszego.

Życzenia, wyrażone w tych ostatnich słowach, powtórzyły z jednozgodnym uczuciem całe z kolei Towarzystwo, otaczając dokoła dostojnego swego Wice-Prezesa, który dziękując za rozrównienie za te oznaki szacunku i życzliwości kolegów, ze skromnością, właściwą zasłudze, współdziałaniu ich i pomocy przypisywał jedynie dobry skutek prac swoich, kwitnący stan i postęp zakładu, któremu do ostatnich chwil życia usługi swe poświęcił obiecał. Późem sami członkowie własnymi rękami umieścili portret na przygotowanym dlań miejscu, uchwalili wprzód, na wniosek członka, p. Dyonizego Jakutowicza, położyć na odwrotnej jego stronie następujący napis:

Reverendissimo Praelato Josepho Bowkiewicz, Salus et gloria.

POSIEDZENIE 3.

CESARSKIEGO TOWARZYSTWA LECARSKIEGO WILEŃSKIEGO.

d. 13 marca r. b.

(Prezes dr. med. prof. Adamowicz.)

Po przeczytaniu i przyjęciu protokołu z poprzedniego posiedzenia, Towarzystwo rozpoczęło swe prace od udzielenia sobie postrzeżeń lekarskich praktycznych. Zanotowane zostały jako pamiątki, lekkie zapalenie organów pierśsiowych, gorączki reumatyczne-gastrocznej z charakterem adynamicznym, kaszle ciężkie u dzieci, i dość częste biegunki. Z pojedynczych chorobnych, wziętych z listy, na uwagę, wypadków, dr. Swiderski udzielił spostrzeżenia uleczenia paraliżu obwodów kończyn, trwającego 9 miesięcy u dziesięcioletniego młodzieńca. Czucie i ruch powrócone zostały po 6 posiedzeniach zastosowanego elektromagnetyzmu, wedle przyrzędu Hellera, z elementem magnetycznym z excitatorów nowego wynalazku. Przy tej okazji Prezes zakomunikował Towarzystwu świeżo sobie przysłane przez autora dzieła (pod tytułem Elektryczności i magnetyzmu w stanie zdrowia i choroby człowieka

przez Józefa Dropsy D. M. Petersburg) obejmujące przeszło dwieście postrzeżeń nad elektro-magnetyzmem. Oceniając całą ważność obserwacji zebranych z sumiennem zastosowaniem do wyników leczenia, nie można pominąć uwagi, że systemat stosowania elektryczności właściwy p. Dropsy, różni się od używanego przez sławnego doktora i specjalistę paryskiego P. Duchenne de Boulogne. Pierwszy bowiem z zachowaniem metody własnej, poddaje prądowi elektrycznemu cały organizm, w cierpieniach miejscowych części ciała organów pojedynczych; ostatni, w cierpieniach miejscowych, na te też tylko wyłącznie działa elektrycznym strumieniem, a nie tylko na pewne krainy organizmu, ale na pojedyncze mięśnie w członkach, na niektóre nawet włókna mięśni lub gałęzie nerwów w miejscowych bólach nerwowych w paraliżach.

Po wyczerpaniu przydłuższych rozpraw nad wyżej przywiedzionym przedmiotem:

D-r Korewa przeczytał obszerną rozprawę o wodach Birszańskich z opisem topograficznym miejscowości, z uwagami szczegółowymi działaniami części składowych tych wód, o wskazaniach, przeciwwskazaniach, z przestrogią przy ich użyciu, nareszcie z zastosowaniem do szczególnych chorobnych przypadków.

Obecny korespondent krajowy na posiedzeniu towarzystwa, D-r Pilecki odczytał sprawozdanie z szczegółowych praktycznych postrzeżeń zebranych u źródeł Druskienickich w r. 1860, z wymienieniem najciekawszych zdarzeń lekarskich, w których te wody szczególnie okazały skutki jak i tych gdzie mniej były skuteczne lub wcale oczekiwaniu nie odpowiadały. Z przygotowanego do ogłoszenia drukiem sprawozdania pozwolimy sobie tylko przytoczyć cyfry:

Ogólna roku 1860 liczba leczących się w Druskienickach była 1337 osób; 614 osob doznało bardzo dobrych skutków, 372 znacznej ulgi, 227 mało polepszenia, 114 osob pozostało bez żadnej zmiany w cierpieniach.

W dalszym ciągu posiedzenia czyniono ustne rozbiory krytyczne treści dzieł:

a) D-ra Regel die Parthenogenesis im Pflanzereiche St. Petersburg.

b) D-ra Wenzela Grubera Menschliches Analogon der Thierischen vagina nervi trigemini ossea, am Felsenbeine. St. Petersburg.

c) Tegoż autora-Beitrag zur Anatomie des Keilbeines und Schläfenbeines.

d) D-ra Boissenieu, oculariste de farmée Traité raisonné de l'oeil artificiel. 1861. Paris.

Późem przez ofiarował dla biblioteki towarzystwa 1.) Kalendarz polski i ruski na rok 1778, wydany pod kierunkiem Jana Chrzeciela Władysława Śniadeckiego w przesławnej Akademii Krakowskiej nauk wywołonych filozofii doktora matematyki profesora. Oprócz wartości archeologicznej rzadkim jest jako zawierający artykuł Śniadeckiego pod tytułem: Osnowa wiadomości o wodach mineralnych. 2.) Rękopism d-ra Polackiewicza w Krakowie Dokonczenie wiadomości o zachowaniu zdrowia ludzkiego.

Aptekarz Zeidler złożył dla gabinetu farmakologicznego a) preparat Apol i paczek roślin idących w handel pod imieniem Schweizerkrauter.

Przed zamknięciem posiedzenia wybrany został jednogłośnie na członka korespondenta Dr M. przez Stowarzyszenia lekarzy Podolskich Aleksander Kremer; i ogłoszony program konkursu dla zajęcia wakującej katedry kliniki terapeutycznej w Kazaniu, zakomunikowany towarzystwu przy urzędowym piśmie Wileńskiego lekarskiego urzędu. (D. R.)

PRZEGLĄD ROLNICZY.

Utworzenie Centralnego Tow. Rol. w Poznaniu, oraz domu Złocen Rolników Poznańskich. — Przelot czyli Welnicia (Anthrillus vulneraria). Przelot Bassowych reproduktorów w Anglii i towarzyszące temu oszustwo. — Książka Napoleon i Angielskie gospodarstwo. — Pergamin Roślinny. — Przegląd współczesny dzieł specjalnych zagranicznych. — Rozmaitości. — Handel.

Niemając jeszcze szczegółowego sprawozdania z posiedzeń Tow. Rol. Pol., i roztrząsanych przedmiotów, podajemy choć krótko, ale niemniej nas interesującą wiadomość z Księstwa Poznańskiego. Otóż tak oczekiwana centralizacja Tow. Powiatowych w Poznaniu, przysła do skutku i Centralne Tow. na zjeździe 21 lutego r. b. utworzone i w czyn wprowadzone zostało. — Celem Tow. Centralnego, jest podniesienie pomysłności mieszkańców Ks. Poznańskiego, za pomocą umiętnego użycia sił intelektualnych i materialnych, a mianowicie: a) wzajemnego oświecania się przez pisma, wspólne narady i zachęcenia; b) za pomocą oświecania urzędników gospodarskich i robotników; c) za pomocą udoskonalenia uprawy roli, produkcji roślinnej i chowu bydła; d) przez zaprowadzenie odpowiednich tym celom instytucji, jako to: założenie szkół rolniczych, chemicznej stacji, banku rolniczego i t. p.

Po zatwierdzeniu jednozgodnym statutu, przystąpiono do utworzenia dyrekcji, która pod prezydencją p. Łączyńskiego, składa się z 9ciu członków, ludzi otoczonych czcią publiczną. Dyrekcja sama mianuje sekretarza, redaktora pisma rolniczego i podskarbię. Sekcji utworzono trzy: jedną ogólną podzieloną na wydział finansowy i przyrodniczy, sekcję rolną i sekcję chowu bydła.

Na témże walnym posiedzeniu, po gruntownie opracowanej przemowie p. Wolniewicza, zawiązał się Dom Złocen Rolników Poznańskich. W pierwszym dniu wzięto akcję po 100 tal. każda, za 47,000 tal.

Przelot czyli welnicia (anthrillus vulneraria), należąca do rodziny groszkowych roślin, staje się obecnie rośliną pastewną uprawianą. Uprawiał go naprzód od lat kilku wieśniak w Borkach w Brandeburskim, teraz się coraz upowszechnia. Zasiany na tak lekkim i chudym gruncie, na którym zaledwie co lat 6 żyto siewano, przelot w pierwszym swym wzroście dał bardzo piękne pastwisko dla owiec, wszakże później gdy roślina postarzała, niechętnie ją jady. Spazgnięte dalej z niego siano, przez owce było bardzo chętnie spożyte. Z dojrziałych roślin tyle się wysypało nasienia, iż w roku następnym zebrano siana z 10 morgów magdeb. wozów 4-rokonnich 13. Na roślinę tę warto zwrócić baczna uwagę, jako dotychczas jedyną, która na gruntach lekkich i chudych, które obecnie z uprawy wyjęte muszą, daje nam bez kosztów pastwisko, lub ukos.

Dzienniki Mark Lane Express i Farmer's magazine, powstają przeciwko oszustwu, jakie się wkłada przy sprzedaży zwierząt rassowych w Anglii. Spekulanci to zwykle postępują w ten sposób: ogłasza najprzód o sprzedaży zupełnej, dajmy na to, obory czy stajni, nie nie wyjmując dla siebie (without reserve). Takie ogłoszenie niezbędne dla przywabienia kupujących, jeżeli w stadzie są zwierzęta pełnej krwi, albo pochodzą od jakiego sławnego protoplasty, wszystko to się w ogłoszeniu umieszcza. Nastaje dzień naznaczony, na który się zbiera mnóstwo kupujących. Zaczyna się ogładanie zwierząt, co zabiera czasu prawie do południa, wtemczas to sprzedający zapierać wszystkich kto tylko przyzwyciężony, a zwłaszcza śniadanie, gdzie niczego, a témbardziej gorących napojów nie żąda. W takim usposobieniu publiczność przystępuje do licytacji. Naprzód wyprowadzają sztuki stare, kalekie, jałowe, jednem słowem, braki, których się pozbyć potrzeba, a jeśli dla oka pokażą i sztuki piękne, to go-

spodar ma swoich agentów, którzy albo ją dla niego zalicytują, lub dopędzą do tak bajeźnej ceny, że kilka podobnych za te pieniądze nabyć można. Takie oczyszczenie stad z braków coraz częściej wchodzi w użycie, a amatorów niezających się i nieświadomych licytujących nigdy nie brakuje, bo ich wszystkie kraje dość znaczny wysyłają corocznie transport, a i nasz kraj miewa tam czasami swoich reprezentantów. Niejednemu, a szczególnie z manjaków wysigowych, zapłaci za angielską wywołkę tyle, iżby za to bardzo dobrą stadninę gospodarską lub obórkę mógł założyć. Czyż tego nie widzimy i daleko nie trzeba szukać, że w stajni wymurowanej jak kościół, stoi kilka szkap jasno-kościstych, za które Bóg wie jakie zapłacono sumy, a tu niema czem zabronować poletku, w oborze pustki, a za tém pustki na polu, w gminie, Spichrzu i kieszeni, a najczęściej i głowie samego właściciela.

Jakkolwiek widzimy niezaprzeczony postęp francuzkich gospodarstw, przecież nigdy one nie zrównają się z angielskimi, i Anglia będzie zawsze istotnym wzorem i celem podróży chcących nabyć dokładnych wiadomości i przypatrzeć się żywym wzorom gospodarki.

Obecnie książkę Napoleon zrobił też honor gospodarstwu Anglii, co nadzwyczajnie schlebilo dnie każdego angielskiego gospodarza. Nie poprzestając na obejrzeniu prawdziwych cudów rolniczych w Tiptre Hall, książkę zwiędził całą zachodnią część hrabstwa Norfolk, gdzie mógł prawdziwie skorzystać w obecowaniu i rozmowach z takimi znamienitościami rolniczymi i przemysłowem, jak pp. Lids, Leksham, Hudson i wielu innemi, dalej udał się do Lincolnshair, gdzie gościł u p. Torre.

Oglądając obszerne gospodarstwo hr. Norfolk, gdzie posiadanie zajmują po 30 i więcej akrow, książkę mógł łatwo rozwiązać zagadkę całej wyższości gospodarstwa angielskiego w porównaniu z francuzkiem, mógł obaczyć ów mur chiński, tamujący wolny bieg postępu gospodarstwa Francji. Według zdania Anglików, Bonapartowie nie w stanie są być więcej w tym względzie jak teoretykami i nawet sam Napoleon III przy całej swojej sile i energii, nie jest w stanie poprawić ostatniego jeszcze śladu rewolucji 1789 r., to jest proporcjonalnego rozdziału ziemi. Póki we Francji, mówią Anglicy, nie uformują się wielkie majątki, gdzieby gromadziły się masy zbiorowych kapitałów obrotowych, dopoty siły Francji na drodze gospodarstwa rozwijać się nie mogą. Zasadę tę do wszystkich krajów zastosować można, bo jak ogromne zakłady fabryczne, zawsze większą korzyść przynoszą właścicielowi, niż małe, bo tu oszczędza się: koszt administracji, dalej siła, którą zastępują maszyny, samo hurtowne nabywanie materiału i t. d., a dla ogółu wydają produkt lepszy i tańszy, tak i gospodarstwo tylko wielkie może być na drodze postępu, bo dla niego tylko dostępne są: naukowe specjalne wykształcenie, maszyny, narzędzia i wielkie meljoracje rolnicze, jako to nawodnianie, osuszanie, drenowanie, produkcja nawozowa, hodowla ulepszona i t. d. Wszystko to się na masie opiera i takie tylko gospodarstwa są podstawą krajowej produkcji, małe zostaną zawsze rutynicznymi środkami egzystencji nędznej jednostek i marnotrawstwem sił roboczych, tamującą rozwinięcie się fabryk i rzemiosł, bo przykuwają właściciela do miejsca i zmuszają do poświęcenia swej pracy ziemi, która nie jest w stanie ani odpowiednio uprawić, ani unowoczyć, ani pracę swą utatwić za pośrednictwem narzędzi i machin, bo na małeświece nie miałyby ciągłego działania, a zatem nieopłacałyby się, tak że musi być nędżnym gospodarzem, zarabiającym ledwie parę złotych dziennie, wówczas, gdy mógłby być dzielnym fabrykantem, rzemieślnikiem, a nawet choćby i podziemnym wyrobnikiem i zarobek swój o wiele powiększyć. Znali też zasadę ekonomii nasi ojcowie i zamknęli ją w prawdziwie mądrém przysłowiu: jak wszystkie przysłowia, mówią: „Małe dziedzictwo, to wielkie kalestwo.“

Otóż mamy przed sobą nadesłany nam z fabryki Berenda w Köstlin Pergamin roślinny, czyli papier pergaminowy. Jest to nadzwyczaj ważne udoskonalenie: pergamin, bowiem ten nie tylko w niczém nie ustępuje pergaminowi wyrobianemu ze skór zwierzęcych, ale o wiele go przewyższa tak pod względem trwałości, bo ani wilgoć, ani kwasy nań nie działają, jak pod względem moey, elastyczności, niedopuszczania żadnych skrobank, które zawsze są widome, Pergamin ten ze względu swej tanioci, bo różnej ciekności kosztuje od 50 kop. do 22 rubli za funt, nie tylko zastąpi użycie dawnego dla dokumentów, akcji i t. p., ale może mieć nadzwyczaj jeszcze ważne zastosowanie w rysunkach, w hermetycznym upakowaniu przedmiotów i t. p. (Dok. nast.)

PRZEGLĄD PISM CZASOWYCH.

Gazeta Warszawska (do 73):

W liście z Poznania czytamy następujące wiadomości z sejmiku pruskiego co do spraw księstwa. Najważniejszą dotyczącą nas faktem, po dyskusji nad adresem, był wniosek p. Łączyńskiego, mający na celu ustalenie raz na zawsze i ubezpieczenie okręgów wyborczych. Wniosek ten w razie przyjęcia zasposok bardzo ważna, a bardzo naglą i gorącą potrzebę. W jesieni roku 1861 przypada termin nowych wyborów do izby poselskiej. Wiadomo, że nie w świecie elastyczniejszego, jak wszelka organizacja żywiolów parlamentaryzmu. Nacisk władz, urządzenie okręgów wyborczych, agitacje, mogą zmienić do niepoznania fizjonomję reprezentacji w jednym i tymże kraju. Co do W księstwa Poznańskiego, ze wszystkich środków, jakie przeciw żywiolowi polskiemu użyć się dadzą, korespondent uważa prawdziwie niebezpiecznym urządzenie okręgów wyborczych. W latach 1852 i 1855 owoczesna administracja księstwa, pod sterem pp. Putkammera i Nordenflycha, posługiwała się tym środkiem nader umiejętnie. Porządzano okręgi wyborcze w ten sposób, że okolice polskie, połączone z jakim oddległym powiatem niemieckim, jeździły o 7 lub 8 mil do przezwyciężenie niemieckiej miejsciny dla wyboru posła. Niebawem też i na innych środkach. Dzięki temu, W. ks. Poznańskie, liczące 900,000 ludności polskiej na 1,300,000 ogółem, w r. 1852 wysłało jedenastu, a w roku 1855 tylko sześciu deputowanych Polaków na sejm do Berlina. W r. 1858 nadano okręgom wyborczym trochę zgodniejszą z naturą rzeczy organizację, a rezultaty pokazały się natychmiast w dokonanych wyborach. Z 30 deputowanych, wybieranych przez W. ks. Poznańskie, stanęło 18 Polaków. Łatwo tedy pojąć, jak wiele zależy na ustaleniu okręgów wyborczych i ubezpieczeniu ich na przyszłość od dowolności władz administracyjnych. Izba, obawiająca się widocznie i dla siebie, bardzo mądrej reakcji, zdaje się być wnioskowi Łączyńskiego dość przychylna, a do komisji, która go roztrząsa, obrano jednoosobnie Augusta Cieszkowskiego.

W tymże liście czytamy jeszcze następujące słowa: „Wszedł nowy (pierwszy na r. 1861) poszyty Przegląd, z następnymi rozprawami: 1) Polska w r. 1772, przez St. Priesta. 2) Pieśń o zwycięstwie pod Chocimem. 3) Sprawa kościola katolickiego w w. ks. Badańskim. 4) Kazania ks. Hieronima Kajsiwicza. 5) Wiadomości bieżące, które zawierają dział piśmiennictwa, rozmaitości, nekrologów i spraw publicznych. Pierwsza z pomienionych rozpraw odznacza się jednem piórem, zdrowym i jasnym poglądem na rzeczy. Mówiąc szeroko o rzeczach włoskich,

traktuje Przegląd sprawę papieską i neapolitańską ze stanowiska, które nam już dostatecznie znane i które nas wcale nie dziwi. Przy tej sposobności gromi Przegląd sorow postów polskich na sejmie berlińskim, że głosowali za wiadomą poprawką p. Vinego w sprawie włoskiej. Wszystko to nas ani dziwi, ani uderza nawet. Za to niemożemy niewytkać Przeglądowi, po prostu już tylko ze względu na godność i stanowisko należne poważnemu czasopiśmie, z tego zwyczaj, przechodzącego widocznie w zasadę, iż w dziale piśmiennictwa zamieszcza bądź kazania pogrzebowe, bądź przemowy ślubne, miane przy sposobności pogrzebu lub wesela osób z majetniejszych lub arystokratycznych rodzin. Przy wszelkiej czci dla zakonu Jezusowego, której Przeglądowi zostawiamy zupełną swobodę, nieradziliśmy jednak widzieć odzywający za jego pośrednictwem dawny panegiryzm jezuitski XVIII wieku, będący równie skażeniem stylu, jak i charakteru narodowego. Zresztą, czyż mówiąc o piśmiennictwie polskiem, niema doprawdy o czém lepszem wspomnieć, jak o kazaniach pogrzebowych, na które nieznanym nikomu nieobsczytków, lub przemowach ślubnych, na które bardzo może drogie rodzinom, ale obcych dalszym stronom kraju solenizantów? —

W drugim liście z Poznania wyczytaliśmy, iż znany swego czasu z dwukrotnej interpelacji p. Niegolewski, radca policyjny poznański Niederstetter, został w tych dniach uwolniony wyrokami trybunału dyscyplinarnego od wszelkiej odpowiedzialności w sprawie rozrzucaania prowokujących odezw; a ministerstwo, nagradzając wyrządzoną mu krzywdę, posłało go na zawiadowcę obszernego okręgu policyjnego w okolicy Gdańska. Beatus est vir ille, qui non ambulat in consilio improborum et viae peccatorum non insistit... —

„Dziennik poznański“ w dniu 5 marca, wyrokiem miejscowego sądu powiatowego, skazany został na karę pieniężną 30 talarów, za artykuł wstępny, rozbiegający krytycznie postępowanie poznańskijskiej stolicy arcybiskupiej od niejakiego czasu.

— Członkowie Towarzystwa rolniczego z okręgu kaziemierskiego, w celu wykształcenia sobie jak najspieszniej dobrych oficjalistów, postanowili własnym kosztem przysłać do szkoły rolniczej pod Lubinem, na przeciąg trzech lat, po pięciu chłopców ubogich synów mieszczan miejscowych, zasługujących na tę pomoc uczciwością i trzeźwością. Myśl to bardzo szczęśliwa i godna naśladowania we wszystkich okolicach.

— Obywatele ziemscy, nad kolej żelazną od Skiermiewic do granicy posiadłości swoje mającej, postanowili zawiązać się we wspólną firmę: Dom złocen rolników opoczyńsko-piotrkowskich. Główny kantor tego Domu ma być w Piotrkowie, a filje w Częstochowie i Skiermiewicach. Cztery więc okręgi nad drogą żelazną leżące, łącząc się tą wspólną: rawski, piotrkowski, częstochowski i opoczyński.

— W liście ze Lwowa znajdujemy szczegół następujący, który uważamy za godny jak największego rozgłosu, i co za tąd idzie, rychłego wyjaśnienia: „Przed kilku laty projektowano wydawanie dzieł szkolnych w języku polskim (*), a jak wiecie niesie, przeczynał jeden z najbogatszych obywateli znaczną sumę na cel tak ważny. Lecz co się stało z projektem i pieniędzmi już danymi, niewiadomo: ponieważ wkrótce ucichło wszystko, a świat nieurządził ani jednego dziełka w języku polskim, któreby w myśl rzeczonego projektu wyszło z druku. Wartość, rzeczywistie, aby ktoś z ludzi rzeczy bliżej świadomych wyjaśnił tę sprawę i pociągnął bez ogródek do odpowiedzialności tych, którzy pieniądze na cele publiczne przeznaczone tak niesumienne zmarnowali... Jeżeli zatem prawda, że przed kilku laty oddano w Krakowie znaczną sumę na cel powyższy, wzywamy tak samego dawcę, jak niemniej tych, którzy pieniądze rozebrali między siebie, aby zdali sprawę narodowi z ich użycia i co niemi dokonali. Wzywamy ich pod ciężką obywatelską, do sumiennego wyświecenia całej rzeczy, aby się raz okazało, że albo wieść obiegająca o tąd była wierutną bajką, krzywdzącą wiele dobrej i mającej niektórych osób, powszechnie znanych; albo gdy była prawdziwą, aby naród się dowiedział, na co obrócono pieniądze na cele narodowe przeznaczone. Poruszając po raz drugi tę sprawę, będę czekał czas jakiś na jej wyjaśnienie; poczem wezwę imienne tych, o których wieść wspomniana wzmiankuje, — a nie moją będzie winą, jeżeli będą musieli z ciężkich podejrzeń się usprawiedliwiać...“ Z naszej strony możemy to tylko dodać, że głęboka nauka, sumiennosc i nieobludna gorliwość obywatelska, którą przywykliśmy wysoce szanować w korespondencie Gaz. Warsz. ze Lwowa, nadaje niezmierną wagę temu publicznemu zaskarżeniu.

— Słychać w Krakowie o nowem piśmie, które ma powstać pod redakcją Gustawa Czernickiego; ma to być pismo polityczne, zastosowane do pojęć i potrzeb ludu wiejskiego. Jest ono w Galicji szczególnie bardzo potrzebne, aby rozszerzało zdrowe i jasne pojęcie o zdarzeniach, które nim do ludu dojdą, tak bywają przekształcone, iż się stają szkodliwymi i dla rządu i dla kraju, a częstokroć umyślnie są przekręcone jako potrzeba komu do przeprowadzenia własnych widoków. — W początku b. m. w Warszawie, przeniosł się do wienności s. p. Antoni Hann, dyrektor mennicy warszawskiej, człowiek nieposzlakowujący prawości i nauki głębokiej, który zdrową radą, uczciwą myślą i jedną sobie umiał serca licznych przyjaciół, a wysokim technicznym usposobieniem, nieraz i niejednemu ważne oddawał usługi.

— Dnia 12 marca, na posiedzeniu wydziału literackiego przy redakcji Biblioteki Warszawskiej zdecydowaną ostatecznie została kwestja konkursu. Redakcja Biblioteki stosownie sprawozdanie poda wkrótce do wiadomości publicznej. O ile wiadomo, żadna z przysłanych na konkurs komedij nie została uznana za godną nagrody; odróżniono jednak trzy, jako zasługujące na zaszczytną wzmiankę.

— W Paryżu wychodził przekład francuzki „Dziełwo Litwy i Rusi“ J. L.; tłumaczył je Rykaczewski.

— W Warszawie ogłoszona została prenumerata na „Pisma Józefa Zochowskiego.“

Gazeta Codzienna (do 73):

—Korespondent z Dziśnieńskiego ubolewa, że dotąd w tych okolicach niepomysłano o założeniu Domów złocen. W istocie wybrzeża Dźwiny, będącej jedną z najważniejszych dróg dla handlu wewnętrznego z Rygą, również jak wybrzeża Niemna, są w naszych okolicach Litwy naturalnymi liniami na zakładanie rzeczonych instytucji. Zważając, iż te rzeki są dziś jedynymi co godne uwagi arterjami komunikacji ciężkich transportów za granicę; że nawet po zbudowaniu projektowanych linii kolei żelaznej, spław góruwać będzie nad nimi niemianoscia; że przedmiotami wywozu są dziś bezyjątkowo tutaj tylko produkty rolnicze, a ta bezyjątkowosc pewno nie tak rychło ustanie; samo z siebie wynika, gdzie się powinny zakładać u nas Domy złocen. Dla okolic Dźwiny nastroje się Połock, Dymburg lub Dżisna, leżąca przy zbiegu Dźwiny ze spławna rzeczką Dziśnieńką, która niemialo się przyczynia do ułatwienia transportów zbożowych. Proponowane jeszcze przez korespondenta miasteczka Kraslaw i Druja (w G. C. przez

(*) Urzędy austriackie, między innymi wynomkami, za przyczynę niewprowadzenia do szkół języka polskiego w Galicji, kładą też brak książek elementarnych polskich.

КАЗЕННЫЕ ОБЪЯВЛЕНИЯ.

OGŁOSZENIA SKARBOWE.

1. Гродненская палата государственных имуществ объявляет, что в присутствии ее 10 и 14 апреля 1861 года будут производиться торги, на отдачу в 24-х-лѣтнее содержание изъ выстроики, собственными средствами съемщика, без всякаго пособия от казны, по составленному проекту и смѣтѣ водной мукомольной мельницы Слоновскаго уѣзда въ имѣніи Бусаты на рѣкѣ Мизгеровѣ. На какое устройство исчислено по смѣтѣ расхода вообще 1,197 р. 5¼ к.; дохода же исчисленнаго от мельницы по 49 р. 50 к. въ годъ. Желающіе участвовать въ сихъ торгахъ обязаны явиться въ означенные сроки въ палату или прислать свои предложения въ запечатанных конвертахъ съ благонадежными, равняющимися годовому доходу, залогами въ наличныхъ деньгахъ или кредитныхъ билетахъ. (150)

1. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ свѣдѣствіе постановленія его, 21 февраля сего года состоявшагося, на удовлетвореніе признанныхъ подлежащими безспорному взысканію, постановленіями Лидскаго земскаго суда, вошедшими въ законную силу, долговъ помѣщика Ивана Францова Рыхлевича: а) вдовѣ дворянина Александрѣ Шамборскій, по отказанію духовнымъ завѣщаніемъ мужа ея Антона Шамборскаго, заемному письму 5 февраля 1854 года 1,500 руб., и б) Юсифу Кмитѣ, по сохранной роспискѣ въ оставшемъ количествѣ 135 руб., съ процентами отъ обихъ сихъ суммъ, подвержена въ публичную продажу часть имѣнія Руткевичи, помѣянутаго Рыхлевича, составляющагося изъ особыхъ участковъ земли, Лидскаго уѣзда въ 2-мъ станѣ состоящихъ, Рафаловщина, Подгайники, Виленскій Госпичецъ, Клены и деревни Подгайникъ, заключающихъ вообще земли 129 десятинъ и наличныхъ крестьянъ въ деревнѣ Подгайникахъ, мужскаго пола 8 и женскаго столько же душъ, оцененная по десятилетней сложности средняго чистаго годоваго дохода 2,060 р., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи сего правленія торгъ 5 мая сего 1861 г., въ 11 часовъ утра, съ законною поспѣ оная чрезъ три дня переторжкою. Желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ, могутъ найти оная по 3-му отдѣленію 8-му столу сего правленія. Марта 1 дня 1861 года. Свѣтликъ Гецолдъ. Секретарь Комаръ. Столоначальникъ Кодзь. (151)

1. Отъ Виленскаго приказа общественного призрѣнія объявляется, что для выручки ссуднаго долга и прочихъ казенныхъ недоимокъ по постановленію своему 10 февраля 1861 г. состоявшемуся, будетъ производиться въ присутствіи оного торгъ 19 мая 1861 г., съ законною чрезъ три дня переторжкою, на продажу имѣнія Божки помѣщика Дисненскаго уѣзда Нестора Скрайцкаго съ 13 мужскаго пола душами, 285 десятинами земли и со всеми къ оному принадлежностями, оцененною по десятилетней сложности дохода 2,000 руб. сер. А потому желающіе участвовать благоволятъ явиться къ означеннымъ торгамъ съ благонадежными залогами въ приказѣ, гдѣ могутъ видѣть и предъ наступленіемъ сроковъ торговъ относящіяся къ тому имѣнію документы. Февраля 28 дня 1861 года. Ис. д. непремѣннаго члена Нагловскій. Секретарь Хорошевскій. Столоначальникъ Ковалевскій. (152)

3. 1861 г. января 31 дня. Киевской губерніи Липовецкій уѣздный судъ, вызываетъ въ присутствіе свое въ срокъ положенномъ 1241 ст. X т. зак. гражд. ч. I-й наследниковъ умершей помѣщицы Аппы-Вероники Михайловой дочери Крушевской какъ для принятія оставшагося на ней имущества, сниспаивающа на нее по духовнымъ завѣщаніямъ графа Ворцова и по мировой сдѣлкѣ, заключенной съ наследниками его, обнаруженіе количества коего зависить отъ доказательствъ, выставляемыхъ наследниковъ, такъ равно для представленія доказательствъ на право владѣнія ими населеннымъ крестьянами имѣніемъ, и какъ по закону 1259 ст. X т. ч. I-й къ обязанности наследниковъ, принимающихъ имущество, относятся и платежи долговъ умершей, то на случай, если бы оставшееся по Крушевской имуществу оказалось не достаточнымъ къ пополненію долговъ ея, обязаны вызывающіеся наследники, предварительнаго принятія наследства предоставить надлежащее удостовѣреніе о количествѣ, числящагося собственно за ними имѣнія, которое бы, въ случаѣ недостаточности имущества Крушевской, могло вполнѣ обезпечивать принадлежность сниспаившихъ кредиторовъ. (114)

3. Гродненская палата государственныхъ имуществъ объявляетъ, что въ присутствіи ея 10 и 14 апреля 1861 г. будутъ производиться торги, на отдачу въ 24 лѣтнее содержаніе двухъ домовъ Волковскаго уѣзда въ мѣстечкѣ Свислочи, называемыхъ трактиръ и Ржедновка, съ состоящими подъ оными плацами: полъ первый до 137 сажень а вторымъ до 220 сажень, изъ выстроики на счетъ съемщика безъ всякаго со стороны казны пособия; именно съ перестройкою трактира на завазій домъ по составленному проекту и смѣтѣ, а Ржедновка въ прежнемъ видѣ и размѣрахъ т. е. стѣны изъ сосноваго дерева, а крыша гонтовая, длиной 6 шириною 4¼ сажень, при немъ сарай длиной 6½ шириною 2 сажень и конюшня длиной 9 шириною 3 сажень, оба эти строения также изъ дерева съ гонтовыми крышами; за каковыя дома исчислено дохода въ годъ по перестройкѣ на счетъ съемщика по 30 руб. сер. т. е. за трактиръ 20 и Ржедновку 10 руб. Желающіе принять въ содержаніе изъ выстроики означенные дома, обязаны явиться въ выше упомянутые сроки въ палату или прислать свои предложения въ запечатанныхъ конвертахъ съ благонадежными равняющимися годичному доходу залогами въ наличныхъ деньгахъ или кредитныхъ билетахъ. (118)

3. Отъ Свенцянскаго земскаго исправника объявляется о намѣреніи помѣщика здѣшняго уѣзда Софіи Рыхлевичевой отправиться за границу въ Пруссію, Германію, Австрію и Францію для излеченія болѣзни. (119)

1. Гродненская изба дѣла паństwa оглаша, iż w nię dnia 10 i 14 kwietnia 1861 r. będą się odbywały targi, na oddanie w 24-letnią dzierżawę za odbudowanie własnym kosztem dzierżawcy, bez żadnej pomocy ze skarbu, według ułożonego planu i kosztorysu, młynu wodnego, w Stonimskim powiecie w majątku Busiaty nad rzeką Mizgierówką; na jakowe odbudowanie wyliczono kosztorysem kosztów na 1,197 rub. 5¼ k.; z młynu tego wyliczono rocznego dochodu 49 rub. 50 k.; życzący uczestniczyć w tych targach, zechcą przybyć do izby lub przysłać swe propozycje w opiewczowanym pakiecie, w pewnem równajacemi się rocznemu dochodowi ewikcjami w gotówce lub w biletach kredytowych. (150)

1. Wilenski rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutek jego postanowienia 21 lutego ter. roku nastętego, na zaspokojenie przyznanych za należące do bezspornego uzyskania, postanowieniami Lidzkiego sądu ziemskiego, weszłemi w moc prawną, długów obywatela Jana Rychlewicza: a) wdowie szlachciance Aleksandrze Szymborskiej, za przekazaniem przez testament jej męża Antoniego Szymborskiego, obligim z dnia 5 lutego 1854 r. na 1,500 rubli, b) Józefowi Kmicie za dokumentem schowczym w ilości pozostałej 135 rubli, z procentami od obu tych summ, wystawiona zostaje na publiczną sprzedaż część majątku Rutkiewicz rzezonego Rychlewicza, składająca się z osobnych udziałów ziemi, w Lidzkim powiecie w 2-m stanie położonych, Rafalowszczyzna, Podgajniki, Gościniec Wilenski, Kleny i wsi Podgajnik, zawierających w ogóle ziemi 129 dziesięcin i obecnych włóścian w wsi Podgajnikach, płci męzkiej 8 i żeńskiej tyleż, oceniona w stosunku dziesięcioletnim czystego średniego dochodu rocznego 2,060 rub., i dla skutecznienia tej sprzedaży w tymże rządzie gubernjalnym będzie się odbywał targ dnia 5 maja ter. 1861 r., od godz. 11 z rana, ze zwykłym we trzy dni przetargiem; życzący rozpatrywać papiery tej publikacji i sprzedaż tyczące się, mogą je znaleźć w 8-m stole 3-go wydziału tego rządu. Dnia 1 marca 1861 roku. Rada Giecold. Sekretarz Komar. Nacz. Stolu Kodz. (151)

1. Wilenski zarząd powszechnj opieki ogłasza, iż w celu wyrczenia długu pożyczkowego i innych należności skarbowych, w skutek postanowienia swego 10 lutego 1861 r. nastętego, będzie się w nim odbywał targ 19 maja 1861 roku, ze zwykłym we trzy dni przetargiem, na sprzedaż majątku Bozki obywatela powiatu Dziśnieńskiego Nestora Skrayckiego, z 13 włóścianami płci męzkiej, 285 dziesięcinami ziemi i ze wszystkimi przynależnościami, oceniony w stosunku dziesięcioletnim dochodu 2,000 rubli; przeto życzący uczestniczyć w tych targach, zechcą przybyć na nie z dostatecznym ewikcjami do urzędu, gdzie mogą widzieć i przed nastęciem terminu targów tyczące się tego majątku dokumenta. Dnia 28 lutego 1861 roku. Peł. ob. członka ciągłego Naglowski. Sekretarz Choroszewski. Nacz. Stolu Kowalewski. (152)

3. Dnia 31 stycznia 1861 g. Gubernii Kijowskiej Lipowiecki sąd powiatowy wzywa przed swój urząd w terminie artykułem 1241 X T. Zb. Pr. Cyw. cz. I zakreślonym, spadkobierców a. p. obywatelki Anny Weroniki Kruszewskiej, tak w celu otrzymania pozostałego po niej mienia spadłego na nią na mocy testamentu hr. Worcela i za tranzaktem ugodliwym z jego sukcesorami zawartym, którego wyswiecenie ilości zależy od dowodów wzywających się spadkobierców, — jako też dla złożenia dowodów na ich prawo władania majątkiem z włóścianami; a ponieważ według brzmienia 1259 art. X T. Zb. Praw Cyw. cz. I, do obowiązku successorów otrzymujących spadek należy także spłacenie długów zmarłej, przeto na przypadek, gdyby pozostały po Kruszewskiej funduszu okazało się niewystarczającym na zaspokojenie jej długów, winni są wzywający się successorowie, pierwsi nim otrzymają sukcesję; złożyć należyte wyswiecenie co do posiadanego właściwie przez nich funduszu, któryby na przypadek niedostateczności mienia Kruszewskiej mógł całkowicie zabezpieczyć pretensje kredytorów. (114)

3. Grodzińska изба дѣла паństwa оглаша, iż w nię dnia 10 i 14 kwietnia 1861 roku będą się odbywały targi, na oddanie w 24-ro-letnią dzierżawę dwóch domów w Wołkowyskim powiecie w miasteczku Swisłoczy, nazywanych traktjer Rzečovka, z ich placami, z których pierwszy zawiera do 137 sążni, a drugi do 220 sążni, za wybudowanie własnym kosztem dzierżawcy, bez żadnej pomocy ze strony skarbu, a mianowicie z przerobieniem traktjeru na dom zajezdny według ułożonego projektu i kosztorysu, a Rzečovki z odbudowaniem według dotychczasowego planu, to jest ścian z drzewa sosnowego i dachu gontowego, długości 6, szerokości 4¼ sążni, przy nim wozownia długości 6¼, szerokości 2 sążni i stajnia długości 9 szerokości 3 sążni, oba te budynki są również drewniane z dachami gontowymi; za te domy wyliczono rocznego dochodu, po przebudowaniu kosztem dzierżawcy po 30 r. sr., to jest za traktjer 20 i za Rzečovkę 10 r.; życzący zadziżyć te domy za ich odbudowanie, zechcą na oznaczone terminu przybyć do tej izby, lub przysłać objawienia w zapieczowanym pakiecie, z pewnem ewikcjami równajacemi się rocznemu dochodowi, w gotówce lub biletach kredytowych. (118)

3. Święciański sprawnik ziemski ogłasza, iż obywatelka tego powiatu Zofja Rychlewiczowa wyjeżdża za granicę, dla poratowania zdrowia. (119)

2. Гродненская палата государственныхъ имуществъ объявляетъ, что въ присутствіи ея 10 и 14 апреля 1861 г. будутъ производиться торги, на отдачу съ подряда постройки зданій для дванадцати православныхъ причтовъ, состоящихъ на казенныхъ земляхъ, именно: Гродненскаго уѣзда Дубовскаго III класса и Черденскаго V класса, Волковскаго Добровольскаго V класса, Слоновскаго уѣзда Шаранскаго IV кл., Миронимскаго VII кл., Баркинскаго VII кл., Дружанскаго Ревятскаго IV кл., Кобринскаго Мотольскаго II класса, Брестскаго — Черенскаго VI кл. и Зампанскаго VII кл., Бильскаго Новоберезовскаго III кл. и Соколскаго Самогрудскаго V класса. Желающіе участвовать въ сихъ торгахъ обязаны явиться въ назначенные сроки въ палату съ благонадежными залогами, гдѣ будутъ предъявлены условия и смѣты. (146)

3. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ свѣдѣствіе постановленія его, 3 сего февраля состоявшагося, на удовлетвореніе признанной подлежащей безспорному взысканію постановленіемъ Свенцянскаго земскаго суда 15 февраля 1858 года состоявшимся, утвержденнымъ тамошнимъ уѣзднымъ судомъ и Виленскою палатою гражданскаго суда, претензіи помѣщика Франца Свенторженскаго, къ помѣщику Валеріану Копцѣлу, по двумъ сохраннымъ роспискамъ въ 2,000 р. съ процентами, съ 22 ноября 1857 г. простираемой, а также на пополненіе долга Виленскому приказу общественнаго призрѣнія 2,410 руб. 2 к. съ 4% съ 18 августа 1859 г., подвержено въ публичную продажу населенное имѣніе Гирь съ деревнею Мѣзачъ, Свенцянскаго уѣзда въ 4-мъ станѣ состоящее, принадлежашее упомянутому Копцѣлу, заключающее земли 350 десятинъ и наличныхъ крестьянъ мужскаго пола 61 и женскаго 75 душъ, оцененное по десятилетней сложности средняго чистаго годоваго дохода 9,700 руб., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи сего правленія торгъ 18 числа мая мѣсяца сего 1861 года, съ 11 часовъ утра, съ законною поспѣ оная чрезъ три дня переторжкою. Желающіе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ, могутъ найти оная по 3-му отдѣленію 8-му столу сего правленія. Февраля 15 дня 1861 года. Свѣтликъ Гецолдъ. Секретарь Комаръ. Столоначальникъ Кодзь. (115)

2. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ свѣдѣствіе требованій Ковенской палаты государственныхъ имуществъ и въ исполненіе указовъ правительствующаго сената, для пополненія недоимки, накопленной дворяниномъ Степаномъ Борисовичемъ по содержанію имъ въ Ковенской губерніи казеннаго имѣнія Полецичекъ, сверхъ того показанныхъ по описи частныхъ долговъ въ пользу Виленскаго 3-й гильдіи купца Абрама Моргенштерна, Юліи Борисовичъ, Вероники Кудревичовой и писаря Адама Писецкаго, подвержено въ публичную продажу принадлежашее ему Борисовичу семь десятыхъ частей въ населеннаго имѣнія Полецюки называемаго, состоящаго Трокскаго уѣзда 1 стана въ Ольшеницкомъ приходѣ, заключающаго земли въ фольваркѣ Полецюкахъ 259 десятинъ и 137 сажень, въ застенкѣ Ожипкахъ 12 десятинъ и 940 сажень, сверхъ того находится заспоренной земли: казенною деревнею Вайтовъ, околдѣнъ Захары и соучастнымъ владѣльцемъ фольварка Подслуць дворяниномъ Гецевичемъ, всего 92 десятины и 1903 сажени, фольваркъ этотъ оцененъ по десятилетней сложности имѣтьемъ съ дѣсомъ и кустарниками въ 1,910 руб., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи сего правленія срокъ торгъ 5 числа мая мѣсяца 1861 года, съ 11 часовъ утра, съ законною чрезъ три дня переторжкою; желающіе могутъ разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ, въ губернскомъ правленіи по 7 столу. Февраля 21 дня 1861 года. Старшій свѣтликъ Базаревскій. Секретарь Новокускій. Столоначальникъ Маковецкій. (140)

2. Отъ Виленскаго приказа общественного призрѣнія объявляется, что для выручки ссуднаго долга и прочихъ казенныхъ недоимокъ, по постановленію 26 января сего 1861 г. состоявшемуся, будетъ производиться въ присутствіи оного торгъ 19 числа будущ. мая мѣсяца, съ 11 часовъ утра, съ законною чрезъ три дня переторжкою, на продажу имѣнія Скроботувъ, помѣщика Дисненскаго уѣзда Юсифа Соколовскаго съ 8 мужскаго пола душами 90 десятинами земли и со всеми къ оному принадлежностями, оцененнаго по десятилетней сложности дохода въ 1,300 р. сер. А потому, желающіе участвовать благоволятъ явиться къ означеннымъ торгамъ съ благонадежными залогами въ приказѣ, гдѣ могутъ видѣть и предъ наступленіемъ сроковъ торговъ относящіяся къ тому имѣнію документы. Февраля 23 дня 1861 года. Ис. д. непремѣннаго члена Нагловскій. Секретарь Хорошевскій. Столоначальникъ Ковалевскій. (142)

2. Отъ Виленскаго приказа общественного призрѣнія объявляется, что для выручки ссуднаго долга и прочихъ казенныхъ недоимокъ, по постановленію 10 февраля 1861 г. состоявшемуся, имѣніе Вилковщина съ деревнею Дѣхцары помѣщиковъ Виленскаго уѣзда Русецкихъ съ 20 мужскаго пола душами, 260 десятинами земли и со всеми къ оному принадлежностями, оцененное по десятилетней сложности дохода въ 4,300 р., назначено въ публичную продажу чрезъ 4 мѣсяца со дня свѣдѣнія перепечатанія предварительныхъ публикацій. О срокахъ же продажъ этого имѣнія будетъ извѣщено чрезъ сей же свѣтликъ. Февраля 23 дня 1861 года. Ис. д. непремѣннаго члена Нагловскій. Секретарь Хорошевскій. (143)

3. Помѣщикъ Свенцянскаго уѣзда Каетанъ Халецкій съ дочерью Еленою отправляется за границу. Колл. асов. Zubowicz. (112)

3. Виленскіе еврей: 3-й гильдіи купецъ Рубинъ Рабиновичъ и купеческій сынъ Шмерко Гамбургъ отправляются за границу. Колл. ас. Zubowicz. (122)

2. Grodzińska изба дѣла паństwa ogłasza, że w nię dnia 10 i 14 kwietnia 1861 roku będą się odbywały targi, na oddanie z podradu postawienia budynków dla dwunastu plebanij Prawosławnych, na skarbowych ziemiach położonych, a mianowicie: w pow. Grodzińskim Dubowski 3-jej klasy i Czerłonskiej 5 klasy, w Wołkowyskim Dobrowskiej 5 klasy, Stonimskim Szczarańskiej 4 klasy, Mironimskiej 7 klasy i Barkińskiej 7 klasy, Pruzhąnskimi Rewiatyckiej 4 klasy, Kobyryńskim Motolskiej 2 klasy, Brzeskim Czemiernikowej 6 klasy i Zamszańskiej 7 klasy, Bielskim Nowobierezowskiej 3 klasy i Sokolskim Samogrodzkiej 5 klasy. Życzący uczestniczyć w tych targach, zechcą na nie przybyć do izby z pewnem ewikcjami, gdzie będą okazane warunki i kosztorysy. (146)

3. Wilenski rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutek jego postanowienia 3 ter. lutego nastętego, na zaspokojenie przyznanej za należące do bezspornego uzyskania przez postanowienie roku nastętego, przez tameczny sąd powiatowy i Wilenską izbę cywilną utwierdzone, pretensji obywatela Franciszka Świętorzeckiego, do obywatela Walerjana Kocieli, za dwoma kwitami lokacyjnemi na 2,000 rub. z procentami, od 22 listopada 1857 roku roszonej, oraz na zaspokojenie długu Wilenskiemu urzędowi powszechnego opatrzenia w ilości 1,410 rub. 2 k. z 4% od 18 sierpnia 1859 roku należnego, wystawiony zostaje na publiczną sprzedaż osiadły majątek Hiry ze wsią Mieczaje, w powiecie Święciańskim w 4 stanie położony, należący do rzezonego Kocieli, zawierający ziemi 350 dziesięcin i obecnych włóścian płci męzkiej 61 i żeńskiej 75 dusz, oceniony podług dziesięcioletniego czystego średniego rocznego dochodu 9,700 rub., i dla skutecznienia tej sprzedaży w tymże rządzie naznaczony został targ dnia 18 maja bież. 1861 roku, od godz. 11 z rana, ze zwykłym we trzy dni przetargiem; życzący rozpatrywać papiery tej publikacji i sprzedaż tyczące się, mogą je widzieć w 8 stole 3 wydziału tegoż rządu. Dnia 15 lutego 1861 r. Rada Giecold. Sekretarz Komar. Nacz. Stolu Kodz. (115)

2. Wilenski rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutek zapotrzebowania Kowienkiej izby dѣла państwa i w celu spełnienia ukazów rządzącego senatu, dla wyrczenia zaległości zaciągniętej przez szlachcica Stefana Borysowicza z rzeszy dzierżawienia przeszeń w gubernii Kowienkiej skarbowego majątku Poleciczek, nadto wyswieceonych długów prywatnym należących: Wilenskiemu kupcowi 3-jej gildji Abramowi Morgensternowi, Julii Borysowiczowej, Weronice Kudrewiczowej i pisarzowi Adamowi Piascekiemu, wystawione zostają na publiczną sprzedaż; należące do Borysowicza siedem dziesiątych części nieosiadłego majątku Polełuki zwanego, położonego w Trockim powiecie w 1-m stanie w parafii Olkienickiej, zawierającego ziemi w folwarku Polełukach 259 dziesięcin i 137 sążni, w zaścianku Ożyskach 12 dziesięcin i 940 sążni, nadto znajduje się ziemi spornej poszukiwanej przez wieś skarbową Wojtowo, okolicę Zachary i współdziedzica folwarku Polełuk szlachcica Gigewicza, w ogóle 92 dziesięcin, 1903 sąż.; folwark ten jest oceniony podług dziesięcioletniej proporcji wraz z lasami i zaroślami 1,910 rubli, i dla skutecznienia tej sprzedaży, w rządzie tym został naznaczony termin targu dnia 5 maja ter. 1861 r., o godz. 11 z rana, ze zwykłym we trzy dni przetargiem; życzący rozpatrywać papiery tej publikacji i sprzedaż tyczące się, mogą je znaleźć w rządzie gubernjalnym w 7-m stole. Dnia 21 lutego 1861 roku. Starszy radca Bazarewski. Sekretarz Nowokuński. Nacz. Stolu Makowiecki. (140)

2. Wilenski urząd powszechnj opieki ogłasza, iż w celu wyrczenia zaciągniętej pożyczki i innych zaległości skarbowych, w skutek postanowienia 10 lutego 1861 roku nastętego, majątek Wickowszczyzna ze wsią Dziezegiary obywateli powiatu Wilejskiego Rusieckich, z 20 włóścianami płci męzkiej, 260 dziesięcinami ziemi i ze wszystkimi przynależnościami, oceniony w stosunku dziesięcioletnim dochodu 1,300 rub., wystawiony zostaje na publiczną sprzedaż we cztery miesiące od ostatniego wydrukowania pierwszych ogłoszeń; o terminach zaś sprzedaży tego majątku, będzie obwieszczono przez tę gazetę. Dnia 23 lutego 1861 roku. Peł. ob. członka ciągłego Naglowski. Sekretarz Choroszewski. Nacz. Stolu Kowalewski. (142)

2. Wilenski urząd powszechnj opieki ogłasza, iż w celu wyrczenia zaciągniętej pożyczki i innych zaległości skarbowych, w skutek postanowienia 10 lutego 1861 roku nastętego, majątek Wickowszczyzna ze wsią Dziezegiary obywateli powiatu Wilejskiego Rusieckich, z 20 włóścianami płci męzkiej, 260 dziesięcinami ziemi i ze wszystkimi przynależnościami, oceniony w stosunku dziesięcioletnim dochodu 1,300 rub., wystawiony zostaje na publiczną sprzedaż we cztery miesiące od ostatniego wydrukowania pierwszych ogłoszeń; o terminach zaś sprzedaży tego majątku, będzie obwieszczono przez tę gazetę. Dnia 23 lutego 1861 roku. Peł. ob. członka ciągłego Naglowski. Sekretarz Choroszewski. (143)

3. Obywatel powiatu Święciańskiego Kajetan Chalecki z córką Helną wyjeżdża za granicę. Ass. koll. Zubowicz. (121)

3. Żydzi Wilenscy: kupiec 3-jej gildji Rubin Rabinowicz i syn kupiecki Szmerko Hamburg wyjeżdżają za granicę. Koll. ass. Zubowicz. (122)

2. Подольское губернское правление, согласно распоряжению г. генерал-губернатора и на основании 1850 ст. X т. св. зак. п. 2-й (изд. 1857 г.)...

2. Отъ Виленскаго приказа общественного призрѣнія объявляется, что для выручки ссуднаго долга и прочих казенныхъ недвижимыхъ по постановлению 3 февраля 1861 года состоявшемуся, имѣние Пусня помѣщика Виленскаго уѣзда Константина Бронца...

2. Отъ Виленскаго приказа общественного призрѣнія объявляется, что для выручки ссуднаго долга и прочих казенныхъ недвижимыхъ по постановлению 3 февраля 1861 г. состоявшемуся, имѣние Городецъ помѣщиковъ Дисненскаго уѣзда Марка и Раймунда Кулешовъ...

2. Отъ Виленскаго губернскаго правленія объявляется, что въ слѣдствіе постановленія его, 8 сего февраля состоявшагося, по удовлетвореніи безспорныхъ долговъ покойнаго помѣщика Нестора Алиозіева Буйницкаго, а именно: дворянъ Проневской 471 р., Рацевичу 105 р., Дзужневскому 326 р., Амброзію Фальковскому 783 р., Федексу и Леону Фальковскимъ 2,081 р., 81 к., Росишевскому 1,024 р. 56 1/2 к., Троханцу 1,945 р., 41 к., Мевскому 1,136 р., Зарембамъ 750 р., Карчевскимъ 1,100 р., Дроздовичу 300 р., Ивану Войткевичу 200 р., Ярошевичу 700 р., Селявѣ 300 р., наследникамъ Окушки 200 р., Высоцкому 200 р., Шулевицу 250 р., Василию Войткевичу 100 р., Ивану Карчевскому 350 р., Игнатию и Агнѣшкѣ Войткевичамъ 130 р., Аламу Заюнчиковскому 700 р., помѣщику Петру Довмонту 7,675 р., 76 к., дворянину Устину Кушевичу 300 р., штрафа за неправоу апелляцію 467 р. 30 к., эздивизорскихъ пошлинъ 2001 р., 9 к., пачета по управленію имѣніемъ малолѣтнихъ Бартошевичей 168 руб. 75 к., равно казенныхъ взмыслий, какія по собраннымъ справкамъ окажутся, поддержано въ публичную продажу имѣніе помѣщика Буйницкаго, Окунево, Дисненскаго уѣзда въ 1-мъ статѣ состоящее, заключающее мужескаго 85 и женскаго пола 101 душу, земли всего 2282 десят., въ томъ числѣ подлѣ всѣмъ товарнымъ и строевымъ 370 и подлѣ всѣмъ прованскимъ разной породы 300 десятинъ, оцѣненное въ по 10-ти-лѣтней сложности средняго чистаго годоваго дохода всего 24,155 руб., и для произведенія таковой продажи, назначенъ въ присутствіи сего правленія торгъ 18 числа мая мѣсяца сего 1861 г., съ узаконенною послѣ него чрезъ три дня переторжкою; желаніе разсматривать бумаги, относящіяся къ этой публикаціи и продажѣ, могутъ найтись оныя по 3-му отдѣленію 8 столу сего правленія. Февраля 17 дня 1861 г.

Совѣтникъ Геологъ Секретарь Комаръ Столоначальникъ Кодъ (127)

ЧАСТНЫЯ ОБЪЯВЛЕНІЯ. ОКУЛЯРЫ, jako nader ważny środek do podtrzymania wzroku, wymaga bardzo wielkiej pracy, co najważniejsza, doświadczenia, które nie tak się łatwo nabywa w tym przedmiocie.

W księgarniach p. Zawadzkiego w Wilnie i innych sprzedają się następnie, tłumaczone z angielskiego dzieła: Ledi Ledlow, pamiętnik, cena k. 60. Snoby, utwór humorystyczny. Zasady ekonomiji politycznej, J. S. Milla, 2 t. rs. 2 k. 40.

BYDŁO: a mianowicie dziesięć buhai od 4 do 6 lat, rasy Fotlandskiej czyli Saksonji wyższej i Tyrolskiej, przytem krów kilkanaście, i młodszy rasy krajowej udokonałonej; są do sprzedania w majątku Wielkim Olziewie obywatela Juljusza Kaszyca, położonym w gubernii Wileńskiej, powiecie Lidzkim, o 10 wiorst od m. Lidy. Blizszą informacją powziąć można w Lidzie u p. Andruszkiewicza na stacji pocztowej. 1. (198)

1. Dla zarządu majątkami i prowadzenia interesów obywatela Wileńskiego powiatu księcia Stefana Antoniego, syna Giedrojcia, porucznika Lejba Utańskiego Kurlandzkiego JEGO CESARSKIEJ MOSCI pułku, na mocy plenipotencji przyznanej 25 stycznia 1861 roku w izbie cywilnej Wileńskiej, został pełnomocnikiem Bernard Rajuniec kol. sekr. mieszkający w mieście Wilnie na Zarczcu w domu Brackim na przeciw kościoła Białych Augustjanów. (197)

1. Młody człowiek z dobrym wychowaniem; żyjący sobie przyjął obowiązek gubernera na wsi. Blizsza wiadomość w Redakcji. (193)

2. Podolski rząd gubernjalny, stosownie do rozporządzenia p. general-gubernatora i na mocy 1850 art. X T. Zb. Pr. Cz. 2-jej wyd. 1857 roku, wzywa do objazynu znajdującą się od 1853 r. za granicą we Francji w klasztorze mniszek Zwiastowania Najświętszej Panny, znajdującym się w Paryżu, Rossyjską poddaną córkę obywatela guber. Podolskiej Natalię Komarówę, z zastrzeżeniem, iż jeżeli nie przybędzie w ciągu przepisanego terminu sześciomiesięcznego, postąpiono z nią będzie według brzmienia prawa. (141)

2. Wileński urząd powszechniej opieki ogłasza, iż w celu wyłączenia zaciągniętej pożyczki i innych zaległości skarbowych, w skutek postanowienia 3 lutego 1861 r. następnego, majątek Pusnia obywatela Wileńskiego powiatu Konstantego Bronca, z liczącymi się w nim 16 włościanami plei męzkiej, 180 dziesięcinami ziemi i ze wszystkimi przynależnościami, oceniony w stosunku 10-cioletnim dochodu 1,200 rub., wystawiony zostaje na publiczną sprzedaż we cztery miesiące od ostatniego wydrukowania pierwszych ogłoszeń; o terminach zaś sprzedaży tego majątku, będzie obwieszono przez tąż gazetę.

2. Wileński urząd powszechniej opieki ogłasza, iż w celu wyłączenia zaciągniętej pożyczki i innych zaległości skarbowych, w skutek postanowienia 3 lutego 1861 roku następnego, majątek Hórodec obywateli Dziśnieńskiego powiatu Marka i Rajmunda Kuleszów, z liczącymi się w nim 2-ma włościanami plei męzkiej, 126 dziesięcinami ziemi i ze wszystkimi przynależnościami, oceniony w stosunku dziesięcioletnim dochodu 250 rub., wystawiony zostaje na publiczną sprzedaż we cztery miesiące od ostatniego wydrukowania pierwszych ogłoszeń; o terminach zaś sprzedaży tego majątku będzie obwieszono przez tąż gazetę. Dnia 22 lutego 1861 roku.

2. Wileński rząd gubernjalny ogłasza, iż w skutek jego postanowienia, 8 ter. lutego następnego, na zaspokojenie długów bezspornych zmarłego obywatela Nестора Буйницкаго, a mianowicie: szlachciance Proniewskiej 471 rub., Racewiczowi 105 r., Dłużniewskiemu 326 rub., Ambrozemu Falkowskiemu 783 r., Feliksowi i Leonowi Falkowskiemu 2,081 r., 81 k., Rosiszewskiemu 1,024 r. 56 1/2 k., Trochlicowi 1,945 r. 41 k., Majewskiemu 1,136 r., Zarębom 750 r., Karzewskim 1,100 r., Drodzowiczowi 150 r., Janowi Wojtkiewiczowi 200 r., Jaroszewiczom 700 r., Sielawie 300 r., spadkobiercom Okuski 200 r., Wysockiemu 200 r., Szulewiczowi 250 r., Bazylemu Wojtkiewiczowi 100 z., Janu Karzewskiemu 350 r., Ignacemu i Agnieszce Wojtkiewiczom 130 r., Adamowi Zajackowskiemu 700 r., obywatelowi Piotrowi Dowmontowi 7,675 r. 76 k., szlachciewi Justynowi Kuszewiczowi 300 r., sztrafa za nieprawne odwołanie się od sądu 467 rub. 30 k., poszlin ekzdywizorskich 201 rub. 90 k., należenia z zarządu majątkiem małoletnich Bartoszewiczów 168 rub. 75 k., oraz należności skarbowych, okaza się jakie, wystawiony zostaje na publiczną sprzedaż majątek rzeczony Bujnickiego, w Dziśnieńskim powiecie w 1-m stanie położony, zawierający włościan plei męzkiej 85 i żeńskiej 101 dusz, ziemi w ogóle 2,282 dziesięcin, w tęj liczbie pod lasem towarnym i budowlowym 370 i pod opatnym różnego gatunku 300 dziesięcin, oceniony w stosunku dziesięcioletnim średniego czystego dochodu rocznego w ogóle 24,155 rub., i dla uskutecznienia tęj sprzedaży, w tymże rządzie gubernjalnym naznaczony został targ d. 18 maja bież. 1861 r., z zwykłym we trzy dni przetargiem; życzący rozpatrywać papiery, niniejszej publikacji i sprzedaży dotyczące, mogą je widzieć w 8-m stole 3-go wydziału tego rządu. Dnia 18 lutego 1861 roku. Radca Giecold. Sekretarz Komar. Nacz. Stolu Kodz. (127)

W księgarniach p. Zawadzkiego w Wilnie i innych sprzedają się następnie, tłumaczone z angielskiego dzieła: Ledi Ledlow, pamiętnik, cena k. 60. Snoby, utwór humorystyczny. Zasady ekonomiji politycznej, J. S. Milla, 2 t. rs. 2 k. 40. Autor tego dzieła obszernie traktuje: w t. 1 o kwestji włościańskiej, w t. 2 o kredycie. 1. (192)

BYDŁO: a mianowicie dziesięć buhai od 4 do 6 lat, rasy Fotlandskiej czyli Saksonji wyższej i Tyrolskiej, przytem krów kilkanaście, i młodszy rasy krajowej udokonałonej; są do sprzedania w majątku Wielkim Olziewie obywatela Juljusza Kaszyca, położonym w gubernii Wileńskiej, powiecie Lidzkim, o 10 wiorst od m. Lidy. Blizszą informacją powziąć można w Lidzie u p. Andruszkiewicza na stacji pocztowej. 1. (198)

1. Dla zarządu majątkami i prowadzenia interesów obywatela Wileńskiego powiatu księcia Stefana Antoniego, syna Giedrojcia, porucznika Lejba Utańskiego Kurlandzkiego JEGO CESARSKIEJ MOSCI pułku, na mocy plenipotencji przyznanej 25 stycznia 1861 roku w izbie cywilnej Wileńskiej, został pełnomocnikiem Bernard Rajuniec kol. sekr. mieszkający w mieście Wilnie na Zarczcu w domu Brackim na przeciw kościoła Białych Augustjanów. (197)

1. Młody człowiek z dobrym wychowaniem; żyjący sobie przyjął obowiązek gubernera na wsi. Blizsza wiadomość w Redakcji. (193)

ГЛАВНОЕ ОБЩЕСТВО РОССИЙСКИХЪ ЖЕЛЪЗНЫХЪ ДОРОГЪ.

Лица, желающие доставлять дрова на станции железной дороги, до 10 числа апрѣля. Попрѣдъ можно брать на всеѣ станціи, на нѣсколько или на одну; доставка же онымъ раздѣляется на пять сроковъ по ровной частѣ:

Table with 2 columns: 'Часть' (Part) and 'Срокъ' (Term). Rows: 1-ая и 2-ая часть - 1-го Юлія; 3-ая часть - 1-го Юлія; 4-ая часть - 1-го Августа; 5-ая часть - 1-го Ноября.

Общая вѣломость о доставленіи дровъ на 1861 годъ. (Сажень квадратный, однополѣнный по 8 вершковъ).

Table with 2 columns: 'Название станцій' (Station Name) and 'Сажени квадратныя' (Square Sazhen). Rows include: Калькуны (1,800), Ново-Александровскъ (800), Душты (3,000), Игналіно (800), Свѣцкіяны (4,000), Подбродзѣ (800), Безданы (800), Вильно (8,000), Ландваровъ (2,000), Рудзискі (2,000), Олькѣвкі (2,000), Ораны (4,000). Total: 30,500.

Переводчикъ главнаго общества Лопацинскій. (180)

GLÓWNE TOWARZYSTWO ROSSYJSKICH DRÓG ŻELAZNYCH.

OGŁOSZENIE.

Osoby życzące dostawiać w bieżącym roku drzewo opałowe na stacje i w ilości objętej tablicą przyłączoną mają zgłosić się do 10 następnego kwietnia, w Wilnie do biura głównego inżyniera, lub do biur maczelników sekcji. Można wziąć podrad na wszystkie stacje, na kilka lub na jedną tylko stację; dostawka rozkłada się na pięć rat czyli równych części:

Table with 2 columns: 'Część' (Part) and 'Termin' (Term). Rows: 1-a i 2-ga część - 1 Czerwca; 3-a część - 1 Lipca; 4-a część - 1 Sierpnia; 5-a część - 1 Listopada.

Tablica ogólna dostawki drzewa na 1861 rok. (Sażen kwadratowy, polano 8 werszków).

Table with 2 columns: 'Nazwanie stacji' (Station Name) and 'Sążenie kwadratowe' (Square Sazhen). Rows include: Kalkuny (1,800), Nowo-Alexandrowsk. (800), Dukszty (3,000), Ignalin. (800), Swięciany (4,000), Podbrodzie (800), Bезданы (800), Wilno (8,000), Landwarow (2,000), Rudziszki (2,000), Orłaniki (2,000), Oраны (4,000). Total: 30,500.

W ogóle: 30,500. Biuro główne towarzystwa Łopaciński. (180)

Спѣшимъ извѣстить Виленскую публику, что 25 марта, т. е. въ будущемъ субботу, въ 1 часъ по полудни будетъ разиграна лотерея въ пользу Остробрамской школы рукодѣлія, въ помѣщеніи занимаемомъ школою, на Троцкой улицѣ, въ домѣ б. Моравскаго. По этому явля званія билеты и желаніе присутствовать приглашаются въ означенное время.

За Анторольскою заставою, недоѣзжая Поспѣшки, на землѣ М. А. Ваткиной, отдается два дома въ паймы со всѣми удобствами; о цѣнѣ можно узнать на мѣстѣ или въ крѣпости. 2.

За рогаками на Антоколу, недалеко Поспѣшки, на сіемъ пані М. Вяткиной, wypuszczają się w arędę dwa domy ze wszystkimi wygodami. O cenie dowiedzieć się można na miejscu lub w fortecy. 2.

Nakładem A. Assa w Wilnie wyszły i są do nabycia po wszystkich księgarniach NIEMEN OD ŹRÓDEŁ DO UJŚCIA, książka złożona z „Monografii rzeki Niemna od jego źródeł do Kowna,“ oraz z „Pamiętnika podróży żeglarska litowska wiciną z Kowna do Królęcowa,“ który to pamiętnik został zredagowany i przerobiony przez W. Syrokomlę. Cena rub. sr. 1 kop. 20.

MOWA POGRZEBOWA Jędrzeju Sniadeckim, wydana z rękopismu poprawianego własną ręką autora, znakomitego L. T. Cena kop. sr. 35. 3. (117)

2. Najzużywanse NASIONA KWIATOWE i WARZYWNE, z pewnego i wyprobowanego źródła otrzymał w komis skład materiałów aptecznych Aleksandra Nawickiego przy ulicy Dominikańskiej w Wilnie, sprzedając takowe nasiona po cenach umiarkowanych, a z prowincji obstarunkki przedko załatwia. (124)

MAGAZYNA. OLESZKIEWICZA w domu W. Romera przeciw wielkiej remizy otrzymał świeże towary, KAWIOR rzadki ziarnisty i prassowany, SIEMGE, świeża i mąlosolną JESIETRZYNE, SARDYŃKI, OLIVE prowantską, olei makowy i słoneczni kowy i inne kuchenne towary. 2. (160)

3. LAMPREDY i REWELSKIE KILKI otrzymał Edward Fechtel dawniej A. F. Cymmermann i K. (159)

PRZEDAJE SIĘ: obora, konie, wszelkie żywoły i ruchomość gospodarska. Wiadomość w kantorze Hotelu Niszowski w Wilnie. 2. (162)

2. Po 8-letnim pobyciu moim na prowincji, ostadłszy na nowo na stałe pomieszkanie w Wilnie, mam honor zawiadomić szanowną publiczność zaszczycając mnie zawsze łaskawymi względami, iż w domu moim na Wielkiej ulicy pod N. 71 odkryłem pracownię, gdzie wykonywają się wszelkie zamówienia robot snycerskich, jako to: posagi, rozmaitego gatunku rzeźby, architektoniczne ornata, ramy w najnowszym goście i t. p.; oraz pozłacanie, faizmarmury, odnawianie starych rzezb. Franciszek Andrioli. (163)